Піонерія

Травень ★ 1978

Знову земля озарилась весною,
промінь лягає дітям на скроні.
Знову шумлять, майорять наді мною
Травня співучого стяги червоні.

День Перемоги дзвонить над нами,
Грають веселки в барвистому лоні.
Змалку мужніємо поруч з батьками,
разом стаємо під стяги червоні.

Весно-веснянко, ти людства надія,
ти піднімаєш юність на крила.
Разом з тобою світ молодіє,
не пригасає в тобі наша сила.

Пісня братерства лунає у світі,
світ перед нами, немов на долоні.
Сонцю і вітру навстіж відкриті
Травня вселюдського стяги червоні.

Малюнок О. ПРАХОВОЇ.

№ 5
(655)
ТРАВЕНЬ
1978

Піонерія

ЩОМІСЯЧНИЙ ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ ЦК ЛКСМУ
ТА РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ РАДИ
ВСЕСОЮЗНОЇ ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
ІМЕНІ В. І. ЛЕНІНА.

ВИДАЄТЬСЯ
з 1 ЖОВТНЯ
1923 РОКУ.

ВИДАВНИЦТВО
ЦК ЛКСМУ
«МОЛОДЬ»
м. КИЇВ.

ЦВІТ ЖИТТЯ

Травень квітучий іде по планеті.

Цвітом життя буяє, оновлюється, щасливиться земля. В праці, у творчості зростають люди на ній.

Щороку приходить на рідну землю синьозорий травень. Щороку в наших серцях грайгоміном озивається найлюдяніше свято — Перемога!

Громохке і незвичайне слово. У багатьох вимірах постає воно перед людиною — Перемога! Слово — подвиг. Слово — клятва. Слово — життя.

Невмирущою славою покрили себе радянські воїни у Великій Вітчизняній війні. І попереду завжди йшли прапороносці: Гастелло, Джаліль, Матросов, Юліус Фучік, молодогвардійці. Кращі сини людства віддали своє життя за Перемогу. Звеличили свій народ. Свою Батьківщину. Стали безсмертними. Від імені них Фучік писав: «Ми жили в ім'я радості, в ім'я радості ішли в бій». Сотні шляхів, безліч доріг, що вели до Перемоги, постають у пам'яті посивілих ветеранів — героїв Великої Вітчизняної.

Поруч із прославленими воїнами на фронтах, у підпіллі, в партизакських загонах звершили свій подвиг юні герої, вихована партією, Ленінським комсомолом, піонерською організацією. Льоня Голіков і Валя Котик, Зіна Портнова і Марат Казей — ось правофлангові піонерських лав. Ті, хто віддав своє життя у боях за свободу радянської землі, кого Батьківщина нагородила найвищим званням — Герой Радянського Союзу. Вони і сьогодні з нами.

Юний друже! Твої ровесники нині звіряють свої серця за компасом Павки Корчагіна і Олега Кошового, Олександра Молодчого і Юрія Гагаріна. Уважніше подивись на карту Країни Рад. Знайди на ній Дніпрогес, Магнітку, Турксиб, Комсомольськ-на-Амурі. Там гартувалася юність наших славетних ветеранів. Звідти прийшли невмирущі традиції у наш героїчний день, у натхненну добу творення.

У березні в Києві відбувся XXIII з'їзд комсомолу республіки. А кілька днів тому в столиці нашої Батьківщини — Москві завершив свою роботу XVIII з'їзд ВЛКСМ. Рапорти юної зміни старшому вожатому стали яскравим підсумком успіхів у навчанні і праці.

Не один трудовий рядок вписали вони в біографію країни. Юні ленінці з гордістю несуть прапор Всесоюзного маршу «Ми вірна зміна твоя, комсомоле!» Є на кого рівнятися, з кого брати приклад. Безумовно, це під силу тобі, друже. Адже піонер багато може і покликаний досягти цього. Життя піонерії вже з перших кроків осяяне мрією навчатись краще, знайти свою стежку на землі, сягнути вище. Таким злетом ти зустрінеш цього року ще одне свято — 60-річчя Ленінського комсомолу. Твій дарунок ювілею — успішне навчання.

Рапорт серця твого — відданість справі батьків-комуністів, братів-комсомольців, яким ти ідеш на зміну.

© «Піонерія», 1978 р.

О. Г. МОЛОДЧИЙ,
1978 рік.

ДО ТЕБЕ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ВЕТЕРАН ЛЕНІНСЬКОГО КОМСОМОЛУ

НАС ПОКЛИКАЛО НЕБО ВІЙНИ

О. Г. МОЛОДЧИЙ,
двічі Герой Радянського Союзу.

Завжди з радістю і хвилюванням згадую той незабутній весняний день. 9 травня 1945 року. Саме чекали наказу на бойовий виліт і раптом:

— Відбій! Вильоту не буде!..

— Перемога! Довгождана Перемога, виборена у жорстоких, запеклих боях.

Понад тридцять років минуло з того часу, як затихли громовиці Великої Вітчизняної. Знову розквітла наша рідна країна, та не стерлися в пам'яті грізні дні випробувань, ніколи не забудеться подвиг, здійснений в ім'я сонцесяйного розквіту.

Дорогою ціною дісталася Перемога. Мільйони радянських людей віддали за мир і щастя на землі своє життя. І скільки серед них було зовсім молодих, відважних, талановитих! Багато юнаків та дівчат не дочекалися того радісного дня, коли червоний прапор переможно замайорів над фашистським рейхстагом. Увінчані безсмертям вони завжди житимуть у серцях вдячних нащадків.

Славний шлях пройшов під керівництвом Комуністичної партії Ленінський комсомол, який виховав у нашої юні велику любов до Вітчизни.

По закінченні громадянської війни, підіймаючи з руїн народне господарство, юнаки і дівчата завжди були на передових рубежах п'ятирічок, брали активну участь у перебудові сільського господарства на соціалістичний лад. Комсомольці першими підіймалися в небо на червонозоряних літаках, штурмували моря й океани, науку.

І всюди, де потрібні були міцні руки і гарячі серця, в перших лавах йшли представники Ленінського комсомолу. Широкий простір для творчих звитяг відкривався перед радянською молоддю. Та мирну працю країни перервав віроломний напад фашистських загарбників.

Грудьми став народ на захист рідної Вітчизни. «Все для фронту, все для перемоги!» — було девізом кожної радянської людини.

Представники різних народів першої у світі соціалістичної країни мужньо захищали Радянську Вітчизну, спільно кували перемогу.

І на нас, комсомольців, ліг важкий тягар найжорстокішої з усіх воєн.

Для мене особисто грізна війна почалася 23 червня 1941 року. Другого дня Великої Вітчизняної мене разом з товаришами Полєжаєвим, Нечаєвим, Гараніним направили в розпорядження полковника Миколи Івановича Новодранова.

— Хочете літати на бомбардувальнику? — запитав він.

Тоді ми ще не бачили звірств фашистів на тимчасово окупованій території нашої країни, але знали — вони не зупиняться ні перед чим. Свідченням того була Іспанія, поневолені країни Західної Європи... Гнівом повнилося серце, ненависть кликала на бій з ворогом. Я подумав, що бомбардувальник — саме та зброя, яка не дасть загарбникам спокою навіть у глибокому тилу.

Новодранов вгадав мої думки.

— Дістанемо фашиста, де б він не сховався. Та спочатку треба освоїти новий літак «ЕР-2», оволодіти польотами вночі, навчитися літати за приладами.

Наш бомбардувальний авіаполк особливого призначення входив до складу дивізії важких бомбардувальників, якою командував уславлений арктичний пілот, учасник врятування челюскінців, Герой Радянського Союзу М. В. Водоп'янов. Ми пишались цим, намагалися наслідувати свого командира.

Успіх повітряного бою, як врешті і будь-якого, великою мірою залежить від того, хто поруч з тобою. Мені пощастило у цьому. Штурманом нашого екіпажу став ленінградець Сергій Куликов. Скромний, простий і неабиякої мужності хлопець. Сергій мав бойовий досвід — він вже громив японських самураїв біля озера Хасан, воював з білофіннами. Для нас, ще необстріляних, молодих льотчиків, особливо — стрільця-радиста Сашка Панфілова та повітряного стрільця Олекси Васильєва, це багато важило.

І ось перше бойове завдання 18 вересня 1941 року. Потім було багато вильотів, та перший я й тепер пригадую до найменших подробиць.

Ми мали нанести удар по ворожих військах в районі міста Дем'янська Новгородської області. Сергій звірив маршрут, гуртом уточнили його на карті. Небо затягло важкими сірими хмарами, а перед самим польотом ще й замжичило. Та нам це не завадило. Бомби скинули в ціль. Вже коли повертались до аеродрому, нас обстріляли ворожі зенітники. Здавалося, все небо фашисти начинили смертоносним металом. Один снаряд влучив у наш літак.

— Командире, в машині дим,— — доповів Сашко Панфілов.

У бойовій обстановці рішення треба приймати миттєво. Кладу машину на крило, і ми падаємо. Зенітники припинили обстріл: навіщо витрачати снаряди на збитий літак! Коли до землі залишилося зовсім мало, я вирівнюю ушкоджений бомбардувальник, і машина швидко виходить з небезпечної зони. Позаду нас знову розриви, але вони вже не

О. Г. МОЛОДЧИЙ
в роки Великої
Вітчизняної війни.

страшні. Пізніше я не раз вдавався до таких маневрів і щоразу перехитрував ворога.

Так почався мій бойовий шлях. Вдень і вночі, за будь-яких метеорологічних умов, ми здіймалися в повітря. Ворожі прожектори, зенітки, фашистські винищувачі не могли зупинити нас.

Бомбили військово-промислові об'єкти, залізничні вузли, аеродроми, склади з боєприпасами і пальним, ешелони з продовольством і військовою технікою.

В жовтні 1941 року за успішне виконання бойових завдань наш екіпаж був удостоєний урядових нагород. Мені присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Окрилені нагородами, ми ще з більшим піднесенням громили ворога. А у вільні від бойових вильотів години навчали літати новеньких.

Новачкам швидше хотілося злетіти в небо. І тому їх цікавило все — і як ми прийшли в авіацію, як стали повітряними асами.

І я розповідав їм, як колись вперше переступив поріг авіаклубу дитячої технічної станції у Луганську. Тоді всі ми захоплювалися героїчними подвигами Чкалова, Громова, Водоп'янова. А потім планерний гурток, аероклуб, Луганська льотна школа. Багато хоробрих льотчиків вийшли з її стін, серед них — Микола Гастелло.

Якось ескадрилья одержала складне завдання: допомогти партизанам, котрі вели нерівний бій з карателями, вийти з оточення. Завдання важке. Найменша помилка—і бомби впадуть на своїх. Та ми не тільки завдали нищівного удару по есесівцях, але й вказали партизанам дорогу для виходу з оточення. А на прощання скинули народним месникам листівки з повідомленням про успіхи наших військ на фронтах.

Навіть під час жорстоких боїв ми постійно думали про підвищення льотної майстерності, вдосконалення техніки. Наприклад, важко було вночі знайти потрібний об'єкт для бомбардування. І тоді наш екіпаж став ініціатором використання світлової авіаційної бомби (САБ). Спочатку спалахувала бомба, вона добре освітлювала ціль перед нанесенням бомбового удару. Ефективність польотів значно зросла.

Для того, щоб взяти якомога більше боєприпасів ми першими запропонували збільшити бойовий вантаж за рахунок пального.

За виявлену відвагу і героїзм у боротьбі з німецько-фашистськими загарбниками нашому авіаполку присвоєно звання гвардійського. І знову навчання, підготовка до бойових рейсів.

18 серпня 1942 року ми завдали першого бомбового удару по Кенігсбергу. Потім бомбили інші міста фашистської Німеччини. І ось нарешті одержали завдання, про яке мріяли з перших днів війни, — летіти на Берлін. А він неблизько. До того ж ще не було досконалих приладів, які б допомагали льотчику в польотах. Та серце сповнилося рішучістю, що саме нам доручено бомбити фашистське лігво. Машина вийшла з грозової хмари, п'ята година польоту. Штурман повідомляє:

— Підходимо до цілі.

Падають бомби на фашистську столицю. Десятки гармат ведуть вогонь по літаку. Кидаю машину з боку в бік, збільшую швидкість але вирватись із зони обстрілу не можу. Наказую радисту дати радіограму: «Москва. Кремль. Знаходимось над Берліном. Завдання виконано!» У відповідь: «Зрозуміли. Дякуємо. Бажаємо благополучного повернення».

Але до благополучного повернення було ще далеко. Нас надихало те, що виконали відповідальне завдання. Хотілося зберегти літак, дожити до перемоги. Десять годин тривав цей політ.

А потім знову — Данціг і Тільзіт, Будапешт і Бухарест, Берлін і Кенігсберг...

За ці бойові польоти мені було вдруге присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Продовжувався переможний наступ радянських військ. Фронт посувався на захід. В лютому 1943 року наші війська визволили рідний Луганськ. Тоді ми дізнались про героїчний подвиг молодогвардійців. Комсомольці і молодь визволеного Донбасу на власні кошти придбали бомбардувальник нашому екіпажу. І назвали його іменем Олега Кошового. Так краснодонський підпільник продовжував боротися з ворогом до останніх днів війни. Ми теж вважали мужнього юнака членом свого бойового екіпажу.

За ці грізні роки ми зробили понад 300 бойових вильотів, із них 273 нічних.

...Закінчилася Велика Вітчизняна війна. Вона продемонструвала всьому світові стійкість і мужність радянських людей. Незвичайний героїзм і безстрашність у боротьбі виявила наша молодь. Її авангард — Ленінський комсомол був удостоєний найвищої нагороди — ордена Леніна.

Основне завдання, що стояло тоді перед нами, комуністами й комсомольцями, якнайшвидше підняти країну з руїн. Про це говорилось на повоєнному XIII з'їзді ЛКСМ України, делегатом якого і я був.

Час зарубцював рани, заподіяні війною. На зміну комсомольцям, котрі в грізні роки війни мужньо захищали свою Вітчизну, прийшло нове покоління. Воно підняло цілину, побудувало гідроелектростанції, освоює природні багатства Сибіру й Далекого Сходу, вносить свій вклад у досягнення науки й техніки, активно бореться за мир і щастя на землі.

І мені в ювілейний комсомольський рік, рік XVIII з'їзду ВЛКСМ, хочеться побажати вам, юні друзі, добре вчитися, оволодівати знаннями, домагатись успіхів у праці. Дивіться не тільки в безмежну блакить неба, де трудяться наші славні космонавти, а й на неозорі поля та гомінкі заводські цехи. Для вас відкриті всі дороги до світлого, щасливого майбутнього, творцями якого ви неодмінно будете.

19 Травня — День народження Всесоюзної піонерської організації імені В. І. Леніна.

...Було це далекої весни 1922 року. Під звуки барабанів вулицями міст і сіл пройшли перші піонерські загони. І пролунала перша піонерська пісня «Злиньте кострами, синії ночі!»

Нині по всій нашій неосяжній Вітчизні крокує юна зміна сімдесятих років, двадцятип'ятимільйонна армія дівчаток і хлопчиків у червоних галстуках.

Вони прийняли сьогодні естафету попередніх піонерських поколінь. Кожне з них свято дотримувалось своєї піонерської клятви, прагнуло по-ленінськи жити, вчитися і боротись.

І коли в роки Великої Вітчизняної війни радянський народ піднявся проти гітлерівських загарбників, то в єдиному строю захисників соціалістичної Вітчизни стояли й піонери. Працювали на полях і заводах в тилу, боролися в партизанських загонах, як сини полків у діючій армії.

Юні патріоти з честю витримали суворі випробування війни, внесли посильний вклад у розгром фашистського звіра.

Багато з юних месників не дожили до Дня Перемоги. Але вони в піонерському строю, вони в ваших ділах і разом з вами крокують маршрутами Маршу «Ми вірна зміна твоя, комсомоле!»

Марш допомагає кожному піонерові гартувати себе у навчанні, дружбі, труді. Саме до цього закликають маршрути: «Моя Батьківщина — СРСР», «В Країну знань», «Мир і соліда-

НАЗИВАЮТЬ ГАЙДАРІВЦЯМИ

Щоб завоювати право загонові носити ім'я Аркадія Гайдара, ми зробили чимало. Читали книги письменника; зав'язали листування з загонами гайдарівців, побували в Каневі й відвідали бібліотеку-музей А. П. Гайдара. Зібрали й у себе загонову бібліотечку книжок улюбленого письменника.

А з навчанням?.. Не все гаразд у нас виходило. Один пропускає уроки, другий приходить з невиконаним завданням, третій запізнюється, є й неуважні на уроках.

«І як їх примусити вчитися?» — думали ми.

Вирішили провести збір «Учись вчитися». Довго до нього готувалися — збирали факти, виписували цифри. Наталка Грязнова, Євгенія Гуменюк і ми вдвох пішли до Тетяни Шейкіної перевіряти, як вона виконує режим дня, домашні завдання.

Приходимо, а Тані вдома немає: гуляє з дівчатками у дворі.

— Уроки ти зробила? — питаємо.

— Ще не всі, — каже, ніяковіючи.

— А завтра в нас математика, російська мова, література, історія.

Серйозно поговорили тоді з Тетяною, матері розповіли, як вчиться дочка.

Олега Дригу також вдома не застали. Він був на заняттях спортивної секції. Зате познайомилися з його батьком й розповіли йому, з чим прийшли.

Того дня ще відвідали Назара Соколова, Ігоря Сисоєва. Побували ми і в дитячій бібліотеці, поцікавились, які книжки читають наші учні. А тоді ще зустрічалися з робітниками заводу «Мегометр» і дізналися, скільки приладів вони виготовляють за хвилину.

І потім, коли проводили збір загону, то саме на це й наголошували. Бо деякі учні зовсім не берегли часу. Довелося Назару, Ігорю та їхнім друзям серйозно задуматись над цим.

Ми запропонували тоді, якщо хтось не розуміє завдання, допоможемо, роз'яснимо. Створили для цього консультаційну групу. До неї ввійшли Сергій Пашков, Ганя Долматова, Генрієта Маркіна... До них будь-коли звертайся — роз'яснять той чи інший матеріал з літератури, іноземної мови, математики.

А Назара Соколова і Ігоря Сисоєва попередили, якщо не візьмуться за навчання, будемо просити, щоб їх виключили зі спортивної секції.

Минуло небагато часу, і наші хлопці стали краще вчитися. А Назар навіть почав допомагати Ігорю Сисоєву.

І тепер заслужено нас називають гайдарівцями.

Оксана ВДОВІНА, Олена БУДКІНА,
піонерки 6-В класу.
Уманська середня школа № 7.
Черкаська область.

НАШ АНСАМБЛЬ

Вже кілька років при нашому Палаці піонерів існує ансамбль танцю «Щасливе дитинство». В його репертуарі танці народів Країни Рад, а також народів Куби, Польщі, Чехословаччини...

До кожного танцю в нас є костюми. Вони роблять концерти святковими й мальовничими. На новорічне свято, наприклад, наші дівчатка були в білосніжному вбранні, танцюючи, й справді нагадували сніжинок, що повільно кружляють у повітрі.

Виступаємо ми не тільки перед школярами. Свої танці показуємо робітникам, ветеранам війни та праці.

Минулого року ансамбль здійснив автопробіг, присвячений 60-річчю Великого Жовтня, по маршруту Харків — Курськ — Орел — Гомель — Чернігів — Київ — Харків.

У містах, де зупинялися, ми влаштовували концерти. На них завжди було багато глядачів — і школярів, і дорослих. Після виступів у нас всюди з'являлося чимало друзів.

Частину своїх костюмів ансамбль передав учасникам художньої самодіяльності Палацу піонерів та школярів на Чукотці. Наш репертуар поповнився ще й танцями північних народів. Незабаром почнемо їх розучувати.

Іра ЛУК'ЯНЕНКО,
учениця 7-А класу Харківської середньої школи № 37.

дарність», «Піонербуд», «У світ прекрасного», «Сильні, сміливі, спритні», «Тимурівець», «Зірочка».

Цьому підпорядковані операції «Зелене кільце комсомольської слави», «Живи, книго!», «Жовтенята по країні Жовтня», «Малючок».

Все робиться для того, щоб піонери могли знайти для себе важливу і корисну справу, вчилися і набували трудових навиків. Знання і вміння кожного потрібні Батьківщині.

У ці травневі дні ви чуєте близькі вашому серцю слова Урочистої обіцянки юного піонера. В музеях Леніна, у шкільних ленінських залах, хвилюючись, промовляють їх дівчатка і хлопчики. Вони клянуться старшим товаришам — комуністам і комсомольцям, своїм друзям бути вірними ленінцями.

ЗАГОНИ НА МАРШІ

«ЧОМУЧКИ»— МОЇ ДРУЗІ

Я люблю свій десятий клас, друзів і з великим задоволенням беру участь у всіх шкільних заходах. Чи то йдемо в поле допомагати робітникам радгоспу, чи готуємо номер художньої самодіяльності.

Але найбільше я люблю працювати з молодшими школярами. Тому й попросилася вожатою до жовтенят другого класу.

Дуже гарні ці дівчатка і хлопчики — мої «чомучки». Вони все хочуть знати. Як тільки заходиш до них, одразу здіймаються вгору руки: і чому сніг білий, і де знаходиться Байконур, і як знімається кіно?

Мої другокласники дружні й завзяті. За що б не взялися, все зроблять вчасно й добре. На початку навчального року вирішили: створимо в класі бібліотечку. І вже зібрали понад двадцять книжок. Тільки хтось принесе нове оповідання чи казку, вони приходять і кажуть:

— Оленко, давай книжечку разом прочитаємо в класі.

В нашій бібліотеці є багато книг про дитячі роки Володимира Ілліча Леніна. Жовтенята дбають, щоб книги про Леніна були в кожній хаті нашого села. І розповсюдили їх уже чимало.

Якось жовтенята запросили до себе в гості знатну свинарку Надію Михайлівну Протас, нагороджену орденом Леніна. Після цієї зустрічі другокласники захотіли побувати на фермі й подивитись на її роботу.

На фермі радо зустріли жовтенят, все показали їм. Другокласникам це дуже сподобалося, і вони пообіцяли, як стануть піонерами, то обов'язково ходитимуть на свиноферму й допомагатимуть по роботі.

А поки що ми з ними готуємо концерт, з яким виступимо перед тваринниками.

Олена САПЕЦІОН,
вожата жовтенят 2-Б класу
Пісківська школа, Лохвицький район,
Полтавська область.

«БІЛИЙ ЩИТ»

В коридорі гамірно, біля дошки оголошень юрмляться піонери.

— Що там таке? — цікавляться ті, які щойно підійшли.

— Оголошено операцію по збору макулатури «Білий щит»,— пояснює дівчаткам Григорій Калфов. Він завжди перший про все дізнається.

На великій перерві кожен загін одержав пакет з умовами операції.

Не гаючи часу, розвідники білих скарбів вирушили в зони своєї піонерської дії. По квартирах і установах вони розносили спеціальні листівки: «Якщо у Вас є макулатура, підготуйте її, будь ласка, на післязавтра. Через два дні в нас — суботник, ми прийдемо й заберемо. Піонери».

Крім того, в листівці зазначалося, що можна виготовити із старого паперу й скільки при цьому буде збережено лісу. Тому й назвали операцію «Білий щит», який захистить зелені насадження.

І коли в призначений день ми приходимо за макулатурою, в кожній квартирі на нас чекає стос старих газет, списаних зошитів.

Вистачає тоді роботи шкільним вагарям! Макулатуру піонери везуть на велосипедах, візках, несуть у сумках, сітках. Члени штабу операції через кожні 15—20 хвилин випускають «Блискавку». У ній — підсумки зробленого, хто й скільки заготовив вторинної сировини, прізвища тих, хто йде попереду.

На суботнику, присвяченому XVIII з'їзду ВЛКСМ, переможцем вийшов загін 6-А класу — його здобуток — 750 кілограмів паперових скарбів.

Всі піонери взяли активну участь в операції, та Андрій Жарко з 6-А зібрав найбільше — 80 кілограмів. Не відстав від Андрія й Володя Пилипенко з 6-В. Його клас, заготовивши 602 кілограми макулатури, посів друге місце по школі. Добре попрацювали й інші загони.

Алла МИЦКОВА,
голова ради дружини
імені Зої Космодем'янської.
Середня школа № 10. м. Чернігів.

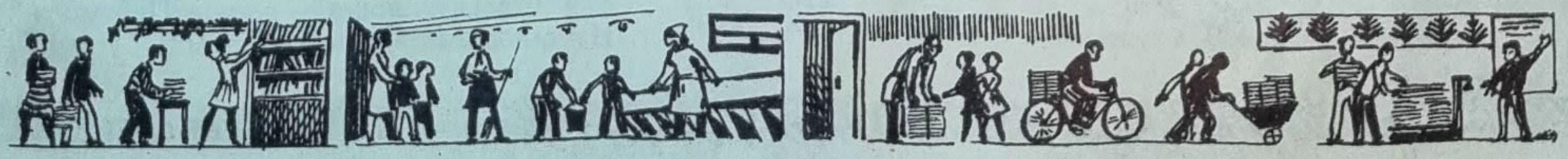

ЛІСОВА КОЛИСКА

Їхав я в Білорусію, в край наших братів, в сусідню республіку і намагався наперед собі уявити: як же вона почнеться, дорога моєму серцю Білорусь! Мабуть, думав, дуби в лісах повищають, жито погустішає, а льон поголубішає, бо таки ж лісами, житом та виробами з лляного полотна здавна славен цей край. Та перше, що я побачив, був старий порослий травою окоп на узліссі, а далі ще окопи і воронки, ніби незарубцьовані рани на тілі землі... Отак почалася для мене Радянська Білорусія — край партизанської слави, республіка, в якій загинув на війні кожний четвертий, республіка, де були цілі райони, куди так і не ступив чобіт ненависного фашиста.

Давня й міцна дружба єднає український і білоруський народи. Щоб дружити, треба добре знати одне одного: історію, географію землі братнього народу, його мистецтво і літературу, характер, побут і звичаї. Традиційними стали видання в перекладах українських письменників у Білорусії і білоруських збірників на Україні. Нещодавно я впорядкував книжку білоруської поезії для дітей. Готується вона до друку у видавництві «Веселка» і називатиметься «Лісова колиска». Ось кілька поезій з неї у моєму перекладі.

Олег ОРАЧ.

Ніл ГІЛЕВИЧ

ПІСНЯ ПРО ЛЕНІНА

Хто сонце свободи навік запалив
Над нашим пробудженим краєм?
Несхитною вірою нас окрилив?
Ми знаєм,
Ми знаєм,
Ми знаєм!

Могутній і радісний поступ життя,
Ми дужі братерським сузір'ям.
Нас Ленінська правда веде
в майбуття —
Ми вірим,
Ми вірим,
Ми вірим!

Партійною зміною станемо в стрій
Під ленінський стяг пурпуровий.
І кожен щомиті на труд і на бій
Готовий,
Готовий,
Готовий!

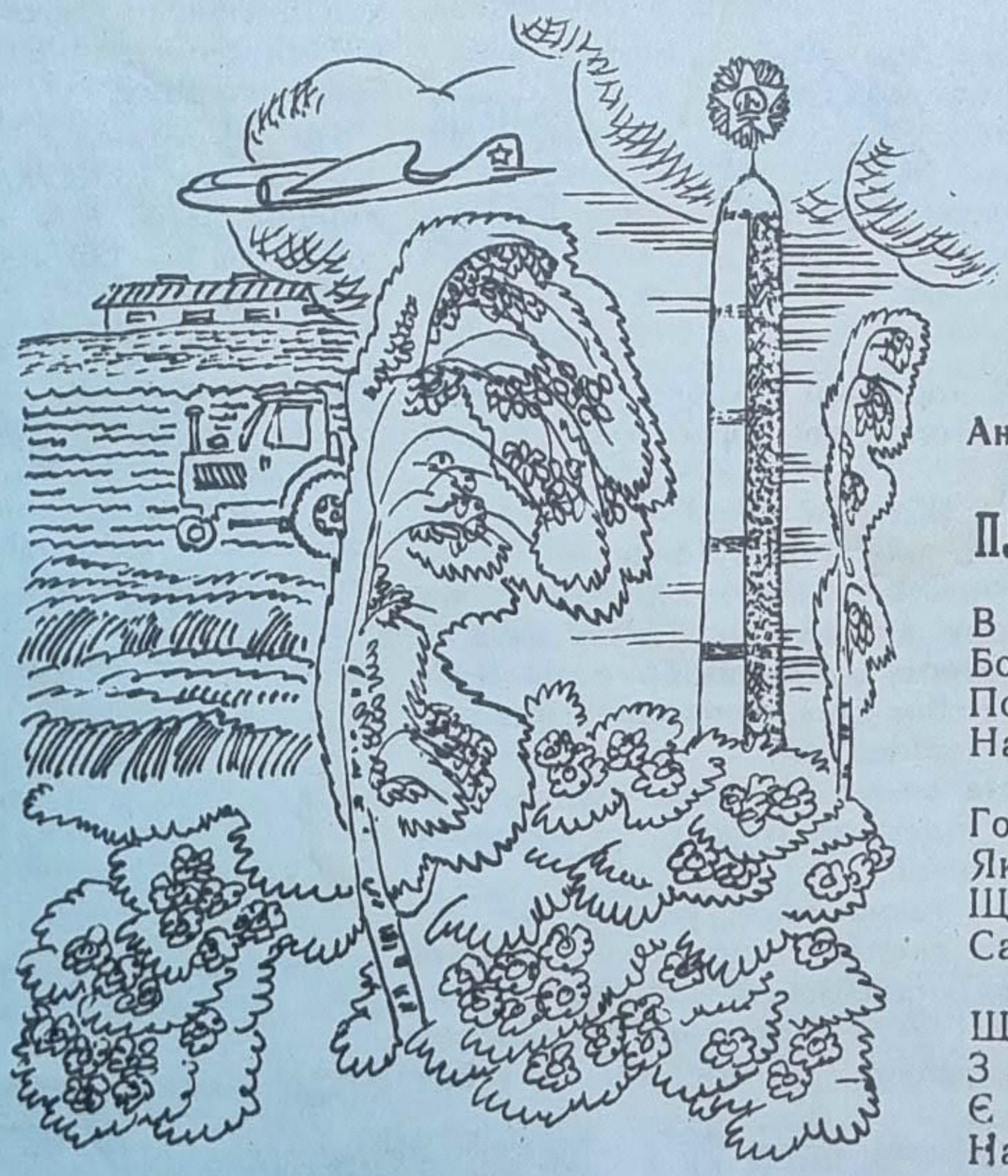

Анатоль АСТРЕЙКА

ПЛОЩА ПЕРЕМОГИ

В звичайний день і на врочисті свята
Болюча пам'ять всіх сюди веде,
Полеглим на війні синам-солдатам
Народ вінки нев'янучі кладе.

Горить вогонь, духмяно пахнуть квіти —
Як пам'ять серця про отих бійців,
Що відстояли правду нашу в світі,
Самі ж не повернулися з боїв.

Щоб зупинитись тихо край дороги,
З лісів прийшли ялиночки малі...
Є в Мінську площа — площа Перемоги
На білоруській сонячній землі.

Михась КАЛАЧИНСЬКИЙ

РОЗМОВА З ЖУРАВЛЕМ

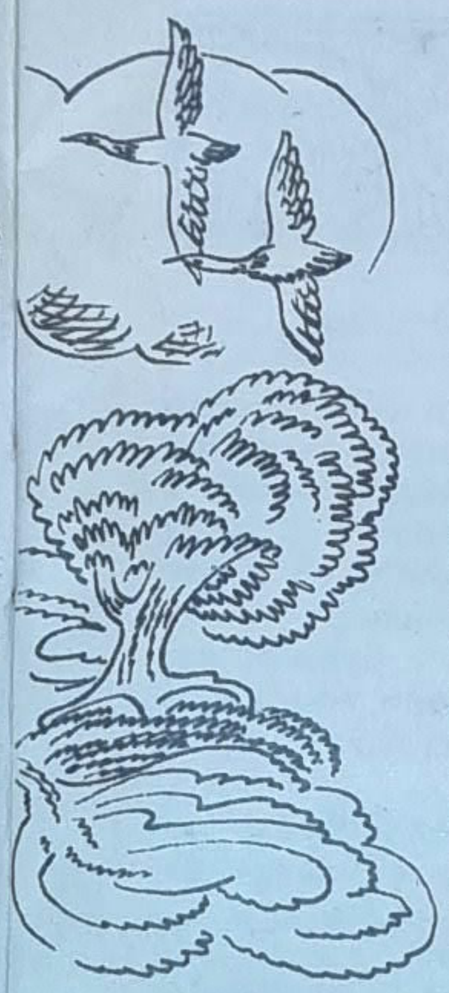

— Сірий журко-журавель,
Ти з яких летиш земель?
— Я покинув край заморський
І вертаю в придніпровський.
— Ти нам, журку, розкажи,
Що ти бачив, як там жив?
— Бачив різну дивину,
Ще й країну не одну.
— Може, свій зібравши рід,
Марно ти літав у світ?
— Скрізь бував, але не дуже
Чужина бере за душу.
— Від чужих річок-земель
Що приніс ти, журавель?
З голубого Нілу, з гирла,
Смутку я узяв на крила.
— Там і сонце, й синява,
Чому ж ти засумував?
— Зажурився я по рідних
Болотах, озерах, ріках.
— Де ж ти спинишся? Куди
Вабить шлях тебе завжди?
— В любий серцю край
дніпровський,
Він миліш од всіх заморських.

Данута БІЧЕЛЬ-ЗАГНЄТОВА

БІЛОВЕЗЬКІ ЗУБРИ

Як іде —
Бір гуде,
Як біжить —
Земля дрижить.
В зубрів ноги — як дуби,
Широченні лоби.
З лоба роги —
Два сучки,
Темно-бурі боки.
По горбу на спині,
З ніздрів — пара синя.

Біловезькими царями
Називає дехто їх.
Звуть іще господарями
Здоровенних зубрів цих.

Як ідуть —
Бори гудуть.
П'ють —
Аж хвилі устають.
Заревуть —
Луна озветься,
Кожне дерево
Здригнеться.

МЕДАЛЬЙОН

ВИРІШИЛИ, що на збір, присвячений Дню Радянської Армії, кожен з піонерів принесе родинну реліквію, пов'язану із бойовою славою Батьківщини.

Всі загомоніли, наперед кажучи, хто що принесе. Піонервожата Валентина Миколаївна попередила, щоб кожен розпитав у рідних про історію реліквії.

І ось настав день збору. Клас перетворився на музей. Найбільше було чомусь кашкетів: льотних — з блакитними околицями, загальновійськових та зелених — прикордонних. Усі вони наповзали на очі хлопчикам, а Ліді й Тані аж ніяк не вдавалося прилаштувати між капроновими бантами пілотку-човник і матроську безкозирку.

Численністю і блиском кокард кашкети затьмарили інші експонати. Виникли палкі суперечки. Наприклад, про те, чи бути на зборі кашкетам міліцейському і цивільної авіації.

Хлопчики й дівчатка підводились, розповідали про батьків та братів — відмінників бойової і політичної підготовки, про дідусів, що билися з фашистами. По партах передавали фотографії солдатів та офіцерів, Почесні грамоти.

— Ну як, усі розповіли про реліквії? — спитала наприкінці вожата.

І тоді з останньої парти встала Надя Грицай, і всі помітили, яка в неї на плечах стара вовняна хустка і як вона не пасує до білого шовкового фартушка та мережаного комірця. Дівчинка міцно стискала в кулак руку.

— Ось наша реліквія, — Надя швидко підвела голову, і в очах спалахнув гордий вогник.

— Дідусь був партизаном,— продовжувала Надя,— його поранили фашисти, а бабуся знайшла біля річки і півроку ховала на печі й лікувала травами. Вона запинала його цією хусткою й казала, що то її двоюрідна сестра з міста мучиться лихоманкою. А коли у дідуся загоїлася рана, він повернувся до партизанів, а бабусі залишив оце.

Надя розтулила кулак. На долоні лежав гудзик-фотографія. На ній було зображено красеня парубка з буйною темною чуприною.

— Бабуся каже, що ми з мамою, як дві краплі, схожі на діда,— похвалилась Надя.

І учні пригадали Надійчину матір, невеличку, кругловиду, з чорним, як ніч, волоссям, і здивувалися, до чого ж вони всі троє насправді схожі.

— Такий портрет називається медальйоном,— пояснила вожата і провела пальцем по гудзику.— Мабуть, його зробили перед війною...

— Так,— підтвердила Надя, — дідусь розповідав бабусі, що тоді він закінчив десять класів і мати зробила йому подарунок. Бабуся зберігає цей медальйон в коробочці з-під годинника. Адже дідуся вбили фашисти... І хустку зберігає в комоді. Тому вона нафталіном пахне...

Від хустки йшов ледь чутний запах нафталіну і сільської хати, лісу і сухої травиці, і ще чогось теплого, від чого кожному в класі стало щемно.

Н. ДОРОЖИНСЬКА.

м. Луцьк.

СПОСІБ ЖИТТЯ — РАДЯНСЬКИЙ

СИНАМ ІТИ ДАЛІ

ПІОНЕРИ НЕ СКОРИЛИСЬ

Перед сільським Палацом культури на постаменті височить трактор «Універсал». Свідок перших п'ятирічок, він чесно й багато потрудився на своєму віку. Непоказний, здається іграшковим у порівнянні з сучасними потужними побратимами.

Коли ж уперше з'явився він у Межирічі, всі проводжали його на поле з надією й радістю, спостерігаючи, як переорює одноосібницькі межі.

А босоногі дітлахи, де вгледять було, так ватагою й біжать, мов за дивом яким! А вже старші— піонери, допомагаючи колгоспникам на полі, не пропускали нагоди зібратися біля трактора. Тільки зупиниться,— витруть пилюку й мазут на ньому, що аж блищить метал.

— Ось тільки закінчимо школу і — на курси,— запевняв піонер Грицько Бровченко.

Та проти мрій Грицька і його друзів, проти наших «Універсалів», що допомагали зводити колгоспне життя — новий лад, фашисти направили полчища танків — «пантер», «тигрів». І на двобій з гітлерівською навалою піднявся весь радянський народ.

В Межирічі організувалася підпільна комсомольська група, яку очолював Володя Чумак. Роботу її спрямовували комуністи І. П. Безрукавий та З. К. Половний. Виконували завдання комсомольців і юні ленінці.

Якось Грицько Бровченко й Опанас Черевик, йдучи до лиману по очерет на паливо, помітили кабель, що гадюкою звивався серед пожухлої трави.

— Це ж, мабуть, по ньому передаються накази фашистських генералів, — зрозуміли піонери.

А щоб ті накази і розпорядження не дійшли до фронту, відрізали шмат дроту і непомітно берегом повернулися в село.

Через два тижні — тривога в штабі гітлерівців. Знову пошкоджено лінію зв'язку. Есесівці зігнали на майдан селян й оголосили, що кожний десятий буде розстріляний, якщо не викажуть партизанів. І тоді Грицько з Опанасом зізналися, що це зробили вони.

Вороги жорстоко розправилися з піонерами.

Справа мужніх патріотів, за яку вони віддали життя — в пам'яті і в ділах вдячних односельців і піонерської дружини, що носить ім'я Григорія Бровченка й Опанаса Черевика. Про це красномовно свідчать успіхи школярів у навчанні і в суспільно корисній роботі.

ПЕРШИМИ ЗУСТРІЧАЮТЬ СОНЦЕ

Свою учнівську виробничу бригаду старшокласники назвали «Росинкою».

— Це тому,— розповідає восьмикласник Віктор Сальников, що завжди росяними ранками влітку виходимо на учнівські гектари. Як тоді красиво в полі! Куди не глянь, співають ниви неозорі. З обох боків аж до обрію — море хлібів, стеляться буряки, в задумі стоять кукурудза, соняшники...

Щодня виходили учні на лан, сапали буряки, кукурудзу, знищували осот, пирій. А коли впорались тут, у городню бригаду перейшли. Бо й там на них чекала робота.

Разом з ланковою, кавалером ордена Леніна Катериною Тимофіївною Луценко випробовували, досліджували сорти помідорів: які з них найкращий дадуть урожай. І ось що помітили юні біологи. Томати, вирощені з розсади, при сприятливих умовах достигають раніше від помідорів, вирощених у відкритому грунті з насіння. Зате в посушливе літо останні краще пристосовуються до спеки й дають вищий урожай.

Учнівський гербарій рослин — це не лише колекція, а цінне спостереження. Юні натуралісти дослідили, при яких умовах бур'ян гине. Свою роботу передали в колгосп. І стала вона своєрідним посібником у боротьбі з осотом, в'юнком та пирієм.

У польовому таборі учні змістовно, корисно проводили дозвілля. Влаштували свято польових квітів. Дівчата і хлопці виконували пісні про квіти, читали вірші відомих поетів, провели конкурс букетів. Було й літературне змагання — писали твори на тему: «Зустріч сонця в полі».

МОЛОЧНА РІКА

В межиріцькому господарстві майже три тисячі корів. І молока тут — ріки. Відпала давно потреба селянам тримати власну худобу.

— А вона нам не потрібна! — кажуть колгоспники.— На кожній вулиці молочний ларьок — купуй молока скільки хочеш.

Щоб молоко не псувалося, колгосп придбав пастеризатор.

Раніше щойно видоєне молоко швиденько треба було відправляти на молокозавод до Павлограда. А влітку, коли спека, поки довезуть у місто, то,

дивись, частина і скиснути може. Йде воно тоді нижчим сортом й оцінюється дешевше. Голова колгоспу Іван Семенович Обдула порадився із спеціалістами, і було вирішено придбати пастеризатор.

Межиріцьке молоко чудесне, смачне, його із задоволенням п'ють діти й дорослі.

Тому й про громадську худобу однаково турбуються колгоспники й школярі.

— Аякже, молоко любимо всі, то ж і стараємось, допомагаємо гуртом! — кажуть учні.

І влітку можна бачити, як піонери й старшокласники косять, жнуть траву в лісосмугах, по берегах річок Самари, Вовчої та біля озер, а потім доставляють її візками, велосипедами до своїх дворів. Вдома сушать траву, а тоді здають у колгосп. Минулого літа учні заготовили таким чином 46 тонн запашного степового сіна на зиму.

КУМЕДНІ КАЧЕНЯТА

Частина учнів працювала в полі, а частина на фермі.

Від тваринників не відставали і юні пташниці. Свою ланку вони назвали «Каченятко». Очолювала її Валя Шуляк. На початку вересня дівчатка здали державі сімнадцять тисяч, а в цьому році виростять 20 тисяч качок. От скільки смачного м'яса одержать трудящі міст і промислових селищ!

І не перший рік межиріцькі школярі під час літніх канікул вирощують птицю.

— Якихось особливих качок придбав наш колгосп,— казали люди.— Аж у Прибалтику їздили за ними. І називають так кумедно «черрі веллі».

А незвичайні ті качки тим, що суходольні. Їм не треба ні річки, ні ставка. Вода їм, як і курям, потрібна, аби напитися. Ростуть ці каченята дуже швидко. За два літніх місяці набирають вагу до трьох кілограмів.

Отож учні так захопилися ними, що в школі організували гурток юних біологів. А далі пішли в правління колгоспу імені XXII з'їзду КПРС і попросили:

— Дозвольте нам самим вирощувати качок.

— Чи впораєтесь? — засумнівалися дорослі. — Птахоферма — не забавка. З інкубатора ми одержуємо по двадцять тисяч каченят. Усіх нагодувати, доглянути треба. Нелегко буде.

— Ми труднощів не боїмося,— стояли на своєму школярі.— А колгоспниці зможуть трудитися на іншій роботі — в саду чи на полі.

Члени правління зважили всі «за» і «проти» й задовольнили прохання наполегливих школярів.

З яким ентузіазмом взялися дівчатка і хлопчики за роботу! Разом з будівельниками ремонтували літні приміщення, навіси, майданчики, полагодили водопровід. А коли все було готове, поїхали до Синельникова і з інкубаторної станції привезли каченят — маленькі жовті клубочки.

Каченята вимагають неабиякої уваги до себе і старанного догляду. І учні робили все, щоб вони росли, як із води.

Наприкінці серпня своїх вихованців треба було здати на базу. Цілі колони спеціально обладнаних автомашин, навантажених качками, вирушили до Павлограда.

І так щоосені. Скільки тоді на прилавках магазинів міст і сіл з'являється смачного м'яса, овочів, фруктів!

ТО ДОЩ, ТО ХОЛОД — НА ЗАМОВЛЕННЯ

Поля межиріцького колгоспу розташовані між степовими річками Вовча та Самара. Землі родючі, але в окремі роки посуха стає на заваді. Довго немає дощу, горять-в'януть і пшеничний лан, і бурякові плантації, городина й сади. Щоб не залежати від примх погоди, правління колгоспу придбало п'ятнадцять дощувальних установок, збудувало насосну станцію, яка перекачує воду з річки. Настає влітку спека — колгоспники вмикають свій штучний дощ. Він зрошує 2500 гектарів. І завжди на полях колгоспу зростають високі врожаї пшениці, кукурудзи, городини. Під тягарем ароматних папіровок, антонівок, сніжного кальвілю, пепінки, груш різних сортів гнуться долу гілки дерев.

І взялися колгоспники будувати консервний завод. Допомагали на будівництві старшокласники— підвозили воду, розвантажували пісок, готували розчин.

— Тепер випускаємо огірки мариновані, помідори консервовані, салати, повидло, джеми, компоти й соки всілякі,— розповідає голова колгоспу. За сезон завод виготовляє понад мільйон банок. Для зберігання овочів, фруктів, консервованої та іншої продукції в господарстві обладнано потужний холодильник. Він не схожий на той, що в кожного вдома. Це велике муроване з каменю й бетону приміщення. В середину його вільно заїжджають автомашини, і яблука, помідори розвантажують у камери, де вони можуть зберігатися протягом року.

ЩОБ БУЛО, ЯК У МІСТІ

Велике багатогалузеве господарство потребує чимало робітників та спеціалістів. Вони приходять у колгосп із середньої школи, технікумів та вузів.

Понад сорок колгоспних стипендіатів навчається в інститутах і технікумах. А одержавши дипломи, повернуться до села агрономами, інженерами, лікарями, вчителями, економістами, механіками, операторами, лаборантами. Тут на них чекає улюблена робота за фахом.

Випускники школи щороку поповнюють ряди колгоспних трудівників. Юля Якуб, Людмила Таран, Ліда Свинар працюють на консервному заводі робітницями. А хлопці — на тваринницьких фермах, у рільничих і тракторних бригадах, майстернях.

Трудяться механізатори Анатолій Герасименко, Анатолій Дворниченко, Григорій Салаєв, Віктор Мажара, Володимир Саченко.

В селі створено всі умови для праці, навчання й відпочинку. При Палаці культури діють гуртки художньої самодіяльності, два естрадних і духовий оркестри, драматичний гурток, який бореться за звання народного театру. Самодіяльні артисти ставлять п'єси сучасних авторів і класиків нашої драматургії.

...Під вечір трибуни, бігові доріжки й поле стадіону заповнюються веселим гомоном. Закінчивши роботу в полі, засмаглі юнаки і дівчата збираються на заняття. Кожний у свою спортивну секцію.

В Межиріцькій дитячій спортивній школі сільські учні займаються волейболом, баскетболом, легкою і важкою атлетикою, настільним тенісом, кульовою стрільбою. Дівчатка відвідують секцію художньої гімнастики, де тренером кандидат у майстри спорту Л. Н. Семенова. Юних футболістів тренує майстер спорту Є. І. Семенов, важкоатлетів — майстри спорту Б. В. Заболотний та Л. Д. Чекменьов.

У колгоспі два спортивних зали, чудовий стадіон та кілька майданчиків.

Юна легкоатлетка Тетяна Шиянова кілька років тому стала срібним призером СРСР у змаганнях дитячо-юнацьких спортивних шкіл, а одна з футбольних команд колгоспу — призер республіканських змагань серед сільських команд.

Жителям села і Павлоградського району добре відомі імена межиріцьких футболістів Миколи Пономаренка, Григорія Піскуна, Володимира Головка, Михайла Гончаренка. Голова колгоспу Іван Семенович Обдула є членом Центральної Ради добровільного спортивного товариства Української РСР «Колос».

Сучасна молодь тягнеться до культури й знань. У селі, як і в місті, створено всі умови для праці й відпочинку. Здорова, красива, загартована росте тут молодь. Радісно несе вона естафету батьків у майбуття.

Б. КРАВЧЕНКО,

с. Межиріч. Дніпропетровська область.

Малюнки О. ЯЦЕНКА.

ПАЛАЦ РАДОСТІ, ЩАСТЯ, ЧУДЕС

Палац піонерів. Світлі, сонячні кімнати для занять секцій, гуртків. Радісні, щасливі години спілкування з улюбленими педагогами, зустрічей з красивим і корисним.

Понад сорок різних гуртків створено при Чернівецькому Палаці піонерів та школярів. Діти вчаться тут будувати моделі літаків, автомобілів, набувають навиків різьби по дереву й металу, розвивають творчі здібності.

Юні ракетомоделісти Сергій Федоров, Сашко Бокал із своїм керівником Аркадієм Григоровичем Межем (фото вгорі праворуч) готують діючі моделі ракет.

Гурток юних космонавтів не раз брав участь у республіканських змаганнях. Шість разів він ставав чемпіоном України, був учасником Всесоюзного конкурсу-огляду. Ракети, створені юними техніками із Чернівців, експонувалися навіть на Міжнародній виставці.

Відома своїми творами й студія образотворчого мистецтва. Під керівництвом Олександра Степановича Беляєва піонери вчаться пізнавати світ прекрасного. (Фото внизу). Зараз їхні роботи на виставці в Чехословаччині, а потім з ними ознайомляться ровесники в Німецькій Демократичній Республіці.

Експонуються на виставках і роботи дівчаток. Буковина здавна славиться мистецтвом народної вишивки. І займаються цим з дитинства. На фото (внизу праворуч) Софія Абрамівна Райбер зі своїми гуртківцями.

Добре працюють і юні інтернаціоналісти: ведуть листування з радянськими та зарубіжними друзями, зустрічаються з цікавими людьми міста. Нині вони готуються до XI Всесвітнього фестивалю молоді і студентів у Гавані.

Фото О. ЗЕЛЕНЕЦЬКОГО.

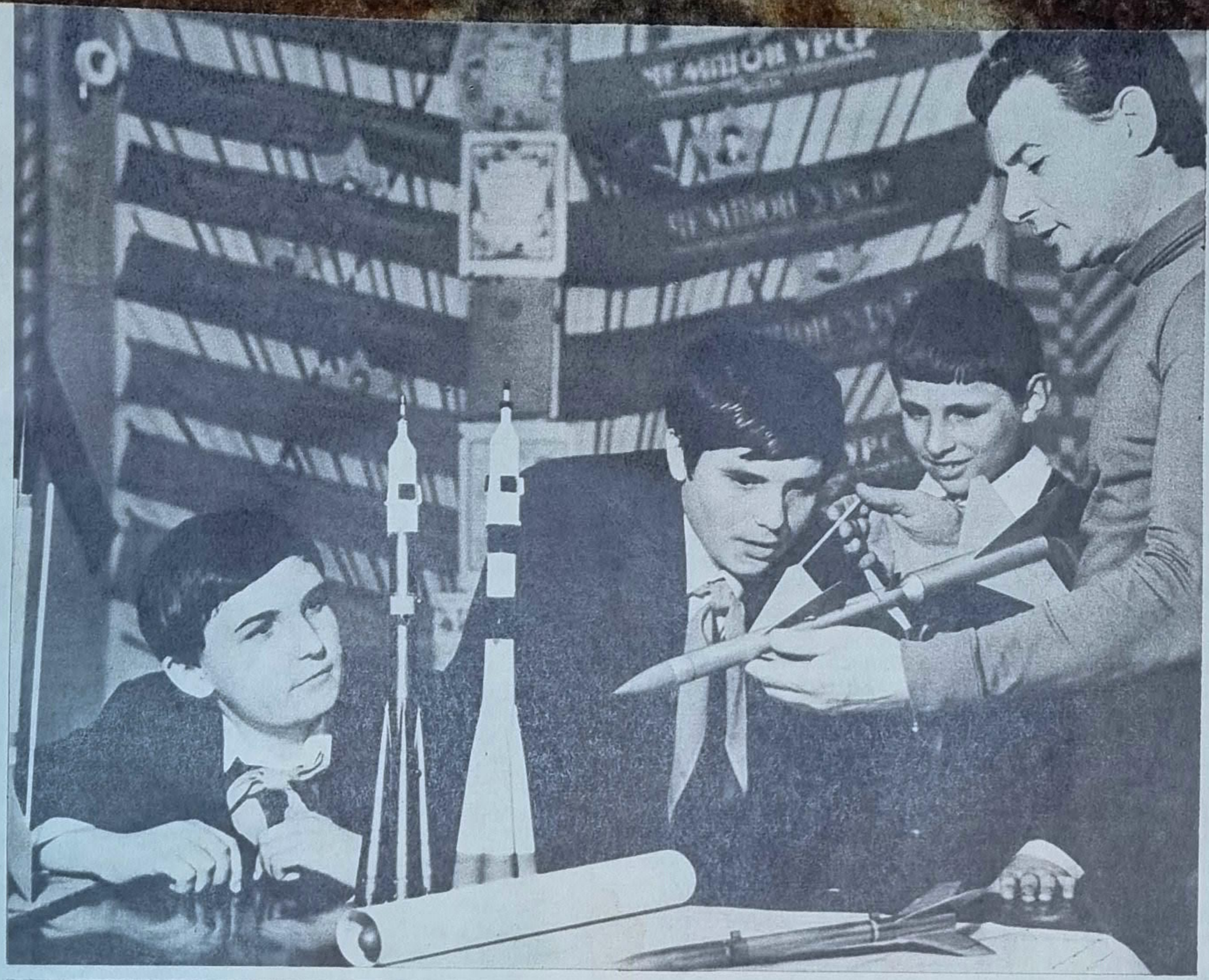

ПОДВИГ

До червоноармійців, котрі в таврійському степу стримували натиск гітлерівців, Жора Веретеник прийшов із схованим на грудях піонерським галстуком. Довго умовляв командира, щоб зарахував у підрозділ. Зате, коли став бійцем, не раз на ділі доводив свою мужність і відвагу. Хлопчина з наддніпрянського містечка Гола Пристань нищив гітлерівців у Криму, потім партизанив у горах, був розвідником Чорноморського флоту. Жора не раз ходив у ворожий тил, приносив цінні документи, відомості про ворога.

Випуск № 21

НІЧНИЙ П

— Направили б мене до розвідників,— звернувся якось Жора до Макарова.

Командир партизанського загону пильно глянув на хлопчину.

— Гаразд, подумаю... Давно бачу, що ти біля Віхманових хлопців крутишся.

Жорі справді вони сподобалися вже з першої зустрічі, коли, вирвавшись з оточення під станцією Альма, зустрілися з партизанами. Всі розвідники раніш служили на флоті, та вимушені зійти на берег, вони продовжували воювати з фашистами. Особливо поважали всі лейтенанта Леоніда Віхмана.

Павло Васильович Макаров таки уважив Жору. Минув час, і Веретеника перевели у взвод лейтенанта Віхмана. Там його зустріли щиро, по-дружньому. Кмітливий хлопчина теж давно подобався відважним хлопцям, які і в партизанському загоні не могли розлучитися з тільняшками.

З Віхманом і його хлопцями Жора ходив під Старий Крим і Ялту, Алушту і Бахчисарай. Та найбільше запам'яталися йому Бешуї. Сюди їх послали в розвідку, щоб добути відомості про підготовку нового наступу окупантів на партизанські з'єднання Криму. Що він готувався, знали, відчували, але коли почнеться, звідки,— невідомо. Отже, двадцять хлопців Віхмана вирушили на завдання.

— В Бешуях знаходиться німецький штаб,— міркував лейтенант.— Штабісти все знають... Якогось з них нам обов'язково потрібно прихопити...

На місце дісталися вдосвіта. Низькі, приземкуваті будівлі вуглерозробок огороджені колючим дротом. Скрізь солдати. Мають зачаїтися в кущах і чагарниках, скелях і урвищах і нетерпляче чекати на сприятливий випадок.

Жора підповз до кущів, що підбиралися зовсім близько до огорожі.

Поруч принишк Микола Дементьєв, трохи збоку, під гіллястим деревом, що нахилило віття до самісінької землі — лейтенант Віхман і Жора Грузинов.

Перший день результатів не дав ніяких.

Не принесла успіху й густа чорна ніч, що стрімко впала на гори. При спробі розвідників пробратися через загородження їх обстріляли. Відповзли до лісу на старі позиції.

Лише третьої ночі Віхман вирішив відновити спробу проникнути на територію Бешуїв. Вибрав для цього Жору. На самісіньке вухо наказував:

— Переберешся через дріт, заляжеш біля отих двох наметів, що стоять осторонь будинків. Треба будь-що проникнути всередину, захопити документи... За моїми спостереженнями в одному наметі працюють штабісти, в іншому — вони сплять...

— Буде зроблено, товаришу командир,— неголосно відповів Веретеник.— Я теж думаю, що в тих наметах можна дещо знайти.

То було зовсім нелегко: долати колючу загорожу так, щоб ніде ніщо не дзенькнуло. Жора довго не міг прослизнути. Врешті побачив місце, де дріт піднімався над землею. Ящіркою сковзнув у щілину.

Нечутно підвівся і, пригинаючись, попрямував до наметів.

В кишенях заважали гранати. Вони боляче товкли по ногах. «Потрібно було на пояс їх почепити, — подумав. — Незручно як...»

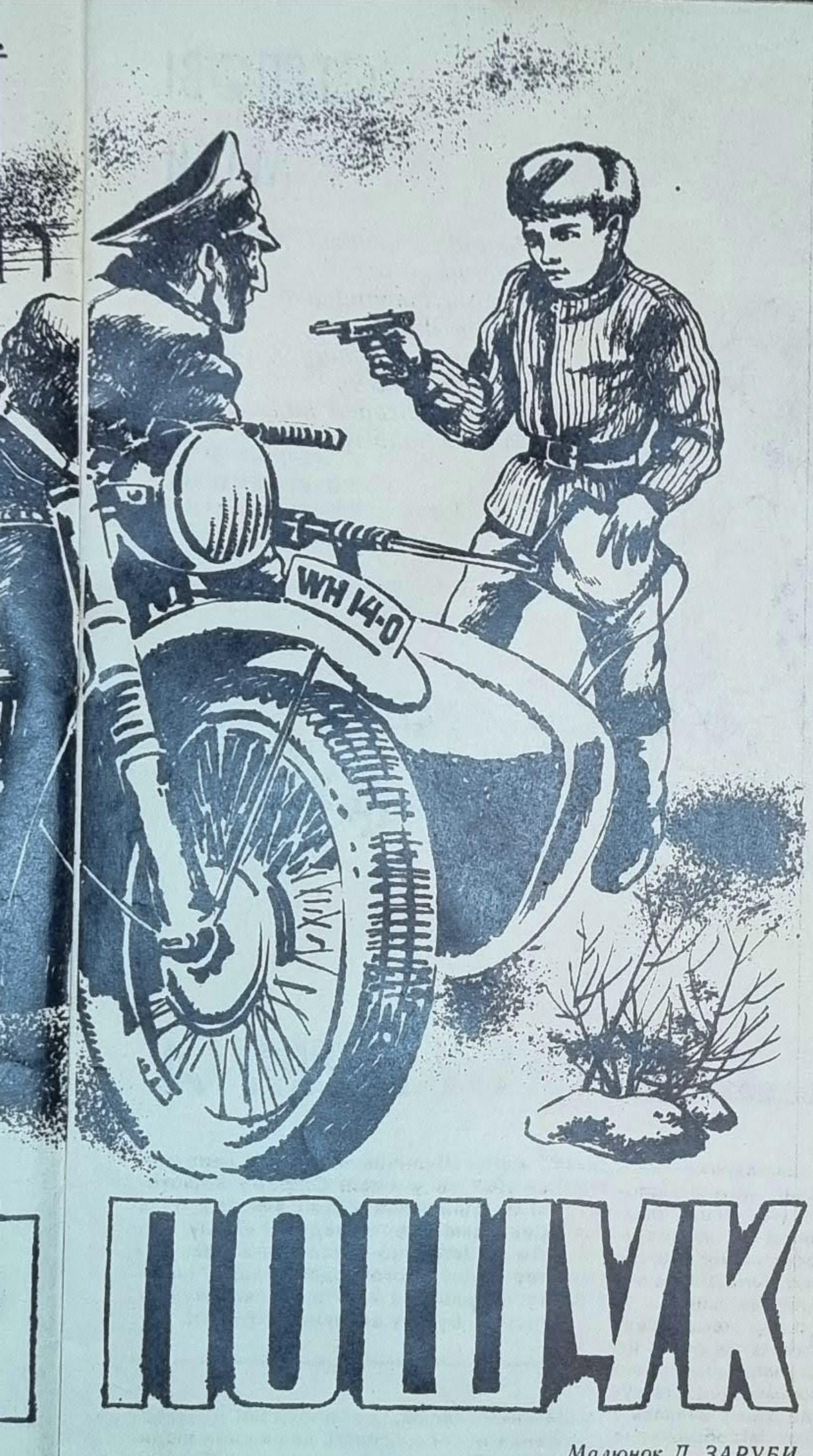

ПОШУК

Малюнок Д. ЗАРУБИ.

«Вальтер» Жора міцно затис у правій руці.

Десь далеко заторохтів мотоцикл. Вузьке лезо світла виткнулося з-за довгої будівлі, націлюючись прямо на розвідника. Веретеник каменем упав на землю і плазував у той бік, де вгадувалися бур'яни. Тим часом мотоцикл підкотив до наметів і зупинився. Водій погасив фару і, кинувши кілька слів постаті в колясці, попрямував до одного з наметів. Жора чекав, що робитиме другий фашист. Але той продовжував сидіти.

«Невже заснув?»

Веретеник м'яко підвівся і навшпиньки, зовсім не відчуваючи ваги власного тіла, почав підкрадатися до мотоцикла. Десять кроків, вісім, п'ять, три... Німець, схиливши голову набік, легенько хропів.

«Тим краще. Тільки б з намету ніхто не вийшов. А то все зіпсує...»

Жора раптом побачив на колінах сонного офіцера сумку. Не роздумуючи, рвонув її до себе. Німець підхопився, закричав. Розвідник вистрелив упритул, відскочив убік, одна за одною метнув гранати під намети. І зразу — до огорожі... Він не чув оглушливих вибухів. Тільки темінь розірвалася яскравим спалахом раз і ще раз.

Поки охорона розібралася в причині несподіваного нічного переполоху, Жора вже був за огорожею. Спалахнули і повисли в небі ракети, залили все навколо блідим тремтливим сяйвом. Зайшлися злим гавкотом автомати, і їх басовито підтримали ворожі кулемети. Потяглися до лісу вогненні траси, цвірінькнули десь зовсім близько кулі, шукаючи жертву.

Жора мчав, притиснувши сумку до грудей, тільки вітер свистів за спиною. Для нього тієї миті, крім неї, нічого більше не існувало.

До рятівних кущів, звідки друзі поливали свинцевим дощем територію за огорожею, було зовсім близько...

Документи, захоплені юним розвідником під час нічного пошуку, виявились дуже цінними. В них йшлося про необхідність повного знищення загонів народних месників, давалися накази командирам окремих гітлерівських підрозділів про наступ, вказувалися зони операцій, кількість солдатів і техніки. Прочісування кримських лісів намічалося велике, і в ньому повинна була взяти участь ціла гітлерівська дивізія.

На світанку штаб партизанського руху мав ці документи в своєму розпорядженні. Він почав виводити загони з-під удару, влаштовував карателям засідки, наносив удари з тилу. Мінувалися лісові дороги, бази, що їх доводилося залишати. Сутички були жорстокими і запеклими. Полонених не брали...

Шість діб вели есесівці свій великий наступ, все намагалися оточити, взяти в кільце партизанські загони. Однак безуспішно. Народні месники своєчасно повідомлені про каральну акцію, вислизнули з петлі, яка готувалася ворогом, і перебралися в нові райони.

В дні боїв за Будапешт Георгій Веретеник брав участь в операції по захопленню карти мінних полів Дунаю. Цей подвиг радянських воїнів відтворено в кінофільмі «Розвідники». День перемоги комсомолець зустрічав далеко за межами Вітчизни.

Нині Георгій Опанасович Веретеник живе в Херсоні. Він трудиться на автопідприємстві. До бойових відзнак фронтовика — орденів Червоного Прапора, Червоної Зірки, багатьох медалей додалися орден Трудового Червоного Прапора, Ленінська ювілейна медаль — нагорода комуністу за самовіддану працю.

Ю. ГОЛОБОРОДЬКО.

Херсонська область.

ГАЛСТУК

Галстук расправлю
Я поутру,
Пламенем дышит
Он на ветру.
Будет со мною
Пламя всегда,
Я пронесу его
Сквозь года.

Світлана ГРОГУЛЬ,
14 років, Вінницька область.

СТЕПОВІ МАКИ

Розцвіли червоні маки...
Вранці по росі
Я піду і назриваю
Маків для краси.
А тоді найкращу квітку
В коси заплету
І сама посеред поля
Маком зацвіту.

Оля ЯКИМЧУК,
13 років, Ровенська область.

Здрастуй, «Піонеріє»! Я тільки починаю писати і тому дуже хотілося б порадитись із справжнім письменником. А хвилює мене ось яке питання. Звичайно, завжди хочеться, щоб написане тобою було життєвим, правдивим. Чи значить це, що треба брати сюжет із життя, зображувати те, що ти сам бачив і переживав? Адже іноді письменники узагальнюють життєві факти, а не «фотографують» дійсність, навіть вигадують сюжети. І виходить переконливо. А хіба не буває так: описуєш те, що сталося насправді, але виходить неправдиво — не переконує? Як все це зрозуміти?

Думаю, що моє запитання цікавить багатьох початківців, адже щоб твій твір сприймався, необхідно, щоб він переконував, щоб йому повірили.

Олена С.
м. Київ.

КРИЛА

Євген Пилипович Гуцало народився 1937 року в селі Старому Животові на Вінниччині у сім'ї вчителів. 1954 року закінчив середню школу, потім — історико-філологічний факультет Ніжинського педагогічного інституту. Тривалий час працював журналістом, був на видавничій роботі.

Запитання київської школярки прості й складні водночас. На них можна відповісти лаконічно, стисло (так, наприклад, як у шкільних підручниках із літератури), а можна й скласти монографічне дослідження. Справжні митці шукають відповіді на ці запитання все життя.

Мабуть, не було й тепер нема поета чи прозаїка, який, беручись за перо, не вболівав за те, щоб «написане тобою було життєвим, правдивим». Цінність художнього твору завжди вимірювалась і вимірюється глибиною відображення дійсності, самобутністю таланту, його громадянськістю. Література — завжди відкриття, пошук, намагання з нинішнього дня прозирнути в майбутнє. Вона лише тоді по-справжньому виконує свою величезну роль, коли глибоко усвідомлює свої суспільні функції, вірою й правдою служить не одиницям, а мільйонним народним масам.

Передова російська, як і українська, література дожовтневого періоду знає прекрасні імена, що стали прапором боротьби і визволення в руках знедолених. Ці імена всьому світові явили красу й силу мистецького слова. Радіщев, Пушкін, Тургенєв, Толстой, Достоєвський, Чехов, Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка... Кожне з цих імен складає цілу епоху в мистецтві, їхня прогресивна творчість служила правді й красі, пробудженню свідомості, кликала до активної боротьби з несправедливим соціальним ладом, до побудови і утвердження нової дійсності, де людина людині була б другом, товаришем і братом, де повністю розкрились і розквітли б творчі можливості кожного члена суспільства...

Сюжет твору, як правило, береться із життя, він народжений життям, а досвід, смак і талант допомагають письменникові переосмислити його, винести із нього свою раціональну зернину. Сюжет — завжди узагальнення, завжди синтез. На ньому позначається печать духовного світу митця, лягає відблиск його переконань, суспільних ідеалів.

Мабуть, нічого немає в житті такого, що могло б не прислужитися для написання твору. Я, скажімо, переконаний, що можна скласти довершене оповідання про те, як із зернини проростає рослина, зацвітає, плодоносить і вмирає. Можна написати оповідання про життя лисиці. Або про те, як людина просто собі йде по ранковому снігу — йде лу-

РАНКОВА ПІСНЯ

Ранок видавсь гарним:
Сонечко світило
І промінням теплим
Рідну землю гріло.
Відкривались квіти,
Роси заблищали.
Та чогось в природі
Все ж не вистачало.
Тільки раптом пташка
Пісню заспівала.
Пісня! Ось чого нам
Так не вистачало!

Валентин БУЛАШЕНКО,
15 років, Черкаська область.

ЗЕЛЕНИЙ ДОЩИК

Іде весняний дощик —
Чап-чап, чап-чап
І весело співає:
Кап-кап, кап-кап...
Із хмарки поливає
Дерева і поля.
І вже зазеленіла
Моя земля.

Іра ТРОЦЬКА,
11 років, Полтавська область.

Малюнок О. ПРАХОВОЇ.

ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

Друкуватися почав із студентських років. Окремими виданнями вийшло близько двадцяти книжок оповідань та повістей, в тому числі твори для дітей: «Олень Август», «Пролетіли коні», «З горіха зерня», «У лелечому селі», «Дениско», «Зелене листячко з вирію».

гом чи лісом, горами чи долиною. Можна скласти твір про запахи рідної землі. Чи про те, як минув у класі урок географії. Або про те, як через відчинену кватирку залетіла до шкільного коридора ластівка. Сюжетів — безліч, їх ніколи не можна вичерпати, як не можна вичерпати бездонну криницю життя.

Чи існують вигадані сюжети, як стверджує Олена? Якщо митці широко послуговуються фантазією, вигадкою, уявою, то може здатись, що справді існують. І все ж таки вони «вигадані» лише тою мірою, якою може дозволити сама об'єктивна дійсність. Вони формуються на основі реальних елементів і можливі лише на основі життєвої вірогідності. Вони можуть злетіти на крилах лише за умови мистецької правди. Отже, зміст не просто «вигадується» в таких випадках, а твориться за літературними нормами, їм підвладний. Він є своєрідною синтетичною формою відображення дійсності.

Авжеж, можна добросовісно, зі скрупульозним нанизуванням подробиць змалювати ту чи іншу подію (дрібну чи видатну, в даному разі це не так важливо), але твір так і не стане фактом мистецтва, явищем літератури. Чому ж те, що сталося насправді, запитує Олена, здається фальшивим, неправдоподібним? Багато відповідей можна давати на це запитання. Очевидно, перш ніж описати достовірну подію, поет чи прозаїк повинен насамперед з'ясувати сам для себе: в ім'я якої мети береться за перо? Що важливого й нового прагне сказати людям? Чи це саме той випадок, коли не може мовчати його громадянська совість, прагнучи вголос виразити свої думки, переконання? Чи це та щаслива нагода, коли на повну потужність має розкритися талант, а, розкрившись, подарувати суспільству досконалий художній твір?

Наша радянська держава постійно дбає про розвиток талантів — у літературі, малярстві, кінематографії, музиці, народно-прикладному мистецтві. Талант не є величиною незмінною, він завжди рухається, розвивається, в ньому віднаходяться все нові й нові можливості й потенції. Здібна людина сама свідомо повинна дбати про громадянське спрямування, про духовну наповненість свого обдарування, бо воно, належачи окремій особистості, в той же час належить усім. Отже, така людина у відповіді за свій хист не тільки перед собою, а й перед народом, перед державою.

Завжди вчитись і завжди працювати, бо талант — це систематична й цілеспрямована праця. Здобуваючи освіту, опановуючи культуру, розбудовуючи свій духовний світ, піклуючись про гармонію й розквіт почуттів, не даючи й на мить задрімати своїй совісті, обдарована людина поступово творить себе як мистецьке, а відтак — як і суспільне явище. На кожному етапі життя перед нею неминуче постають важливі проблеми, на які треба давати відповіді, — і добре, коли ці відповіді будуть шукатися самостійно, щиро, чесно.

Мені здається, Олено, що у ваших запитаннях, надісланих до редакції журналу «Піонерія», вже частково криється відповідь на них — до цієї думки мене схиляє і їхня суть, і глибина, і своєрідність, і, сказати б, гаряча зацікавленість.

Ваші прозові спроби («Золоті вогники» і «Зайняті люди») вселяють надію, що ви не облишите перо, любитимете літературу й надалі. Отже певен, і сьогодні, й завтра, й післязавтра самі відповідатимете на важливі питання, що хвилюють вас, бо найкраща відповідь — це самостійна робота розуму, серця й таланту.

Євген ГУЦАЛО.

ПАМ'ЯТІ ВІЧНІ ГЕРОЇВ

БУЛИ ВОНИ звичайними трудівниками, а стали солдатами, захисниками — воїнами, пішли в жорстокий і кривавий бій, заради щастя людства віддали найдорожче: своє життя. Вікопомний подвиг народу, який піднявся проти ворожої навали — фашистської коричневої чуми.

«Вічна слава героям, які загинули за свободу і незалежність соціалістичної Батьківщини». Хто не проймався цими словами! Полум'яніють вони на сотнях, тисячах обелісків, пам'ятників, скульптурних композицій, що стоять край доріг, на площах сіл і міст, там, де точилися запеклі бої.

Біля них ніколи не в'януть квіти. Сюди приходять в урочисті хвилини жовтенята, піонери і комсомольці. Посивілі ветерани приймають від юних рапорти, клятву вірності. У травневі дні, відзначаючи Тиждень пам'яті полеглих героїв, збираються люди на мітинги до священних місць. Палахкотить Вічний вогонь слави, карбують крок молоді солдати, поспішають піонерські загони, кладуть до підніжжя пам'ятників, обелісків гірлянди слави.

У травневі дні школярі надсилають вітальні листівки учасникам, ветеранам Великої Вітчизняної війни, зустрічаються на піонерських зборах з прославленими героями. Тимурівці відвідують сім''ї тих, хто не повернувся з поля битви.

У далекому сорок першому на засніженому підмосковному просторі об ворожу кулю спіткнувся піхотинець. Захищаючи Одесу, впав, скошений автоматною чергою матрос-чорноморець. У нерівному бою в сталінградському небі спалахнула бойова машина, і її спрямував у скупчення ворожої техніки молодий пілот. Визволяючи столицю України — древній Київ, загинув у підбитій броньованій машині танкіст...

Йшли запеклі, жорстокі бої, і час від часу на невеличкі насипи край доріг люди ставили помітки «Невідомий солдат».

Сьогодні в самому центрі Москви, біля Кремлівської стіни, височить Могила Невідомого солдата і незгасним полум'ям горить тут Вічний вогонь слави. Священними стали такі місця у Ленінграді, Волгограді, Севастополі, Одесі, Києві, Мінську, Керчі, Новоросійську, Тулі, фортеці-герої Бресті...

Не було безіменних героїв. Кожен мав своє обличчя, характер, волю, кожен хотів дожити до перемоги. Високий обов'язок, ненависть до ворога-загарбника піднімали воїна в атаку. Для багатьох з них вона була останньою. Вже по війні вдалося встановити тисячі імен полеглих воїнів. Чимало старань доклали і юні слідопити, і пошукові загони та експедиції школярів, учасники походів місцями легендарної слави. Ця робота успішно продовжується і зараз. Подвиг кличе, подвиг надихає. Героїв-звитяжців ніколи не забуде Вітчизна.

Унікальний за своїм характером пам'ятник Людині-солдату, Воїну-визволителю.

Величний меморіальний комплекс віддалено від гамору і метушні центральних міських магістралей. Для спорудження пам'ятника було обрано затишний і урочистий Трептов-парк. Архітектор Я. Білопольський і скульптор Є. Вучетич створили у камені й бронзі своєрідну симфонію, де траурні ноти не заглушують життєстверджуючого звучання теми перемоги над фашизмом.

Знамена з червоного граніту схилені над могилами синів-воїнів. Поруч — викарбувані в камені написи: «Вічна слава воїнам Радянської Армії, які віддали життя у боротьбі за визволення людства від фашистського рабства». Перед знаменами скорботні бронзові постаті радянських бійців. Молодий солдат і літній ветеран міцно стискують у руках автомати. Вшановуючи пам'ять полеглих, вони присягають високо тримати славу радянської зброї.

З кам'яної тераси вниз відкриваються братські могили. Гранітні плити лягли на могилах, а на плитах — відлиті з бронзи лаврові вінки. І ще одна могила під гранітною плитою з написом: «Батьківщина не забуде своїх героїв». Тут поховані чотири Герої Радянського Союзу, які загинули в боях за Берлін. Зелені килими братських могил зливаються в єдине ціле з могутнім курганом. Колись такі кургани насипали наші далекі предки на могилах великих воїнів. Курган і є підніжжям головного монумента ансамблю — статуї «Воїн-визволитель».

Її знає весь світ. Спокійно і впевнено дивиться вперед молодий радянський солдат. Гордий поворот голови, широко розправлені плечі, натруджена рука, що лежить на рукояті меча, справляє враження непереможної волі. «Воїн-визволитель» — уособлення могутньої Радянської Армії, яка врятувала Європу від фашистського варварства. Мечем свободи і справедливості нещадно розрубано фашистську свастику. Її уламки — під ногами радянського воїна. Маленька дівчинка довірливо притулилася до широких грудей безстрашного солдата. Дитина символізує майбутнє людства, врятованого Радянською Армією від жаху і ганьби фашистського поневолення. Величний монумент разом із курганом та бронзовою статуєю сягає тридцятиметрової висоти. Але він здається ще вищим, ще грандіознішим.

На білокам'яних саркофагах барельєфи, що розповідають про Велику Вітчизняну війну. Широкі сходи ведуть до дверей. У ступінчастому постаменті — мавзолей, святиня берлінського некрополя. Прочиняються двері — і відкривається невеликий купольний зал, покритий мозаїкою. Квіти, вінки з написами різними мовами світу: людство вічно буде вдячне героям... Тут же зберігається пергаментна книга з іменами героїв, котрі загинули в історичній битві за Берлін. З найдальших куточків нашої планети сюди щодня приходять люди. Різні за віком, за професіями, за переконаннями. Та всіх їх єднає безмежна вдячність, захоплення мужністю і відвагою радянського воїна-переможця.

«Воїн-визволитель» має дуже багато спільних рис із конкретною людиною — Іваном Одарченком, тамбовським робітником. У червні 1948 року, в День фізкультурника, радянські солдати і офіцери змагалися на одному з відбудованих стадіонів... До Івана Одарченка підійшла людина у цивільному: «Здрастуйте. Я скульптор Вучетич. Для берлінського пам'ятника-ансамблю будемо ліпити з вас фігуру «Воїна-визволителя». Одарченко був звичайним солдатом. Восени сорок другого прийшла похоронна—загинув батько. А в сорок третьому під Смоленськом — старший брат Петро. Незабаром й Іван пішов на фронт, визволяв Будапешт, воював в Альпах, бився з ворогом на чехословацькій землі, двічі був поранений...

Одарченка майже на півроку відрядили в розпорядження Є. Вучетича, архітектора Я. Білопольського, художника А. Горпенка. А на травневі свята 1949 року солдату Одарченкові, як і його товаришам, вручили запрошення, де повідомлялося, що 9 травня об одинадцятій годині в Берліні, на території Трептов-парку відбудеться відкриття пам'ятника.

З тих пір і стоїть «Воїн-визволитель» у Берліні — могутній і непоборний, розбивши ненависну фашистську свастику. Стоїть як символ непорушного вартового миру і праці, захисника свободи, братерства і справедливості.

СВЯЩЕННІ МІСЦЯ РІДНОЇ ВІТЧИЗНИ

Піонерський салют героям.

★

Москва. Могила Невідомого солдата біля Кремлівської стіни.

Фото М. БОРИСКА та А. КОРНІЄНКА.

Фото В. ХМАРИ.

ЩАСЛИВОГО ПЛАВАННЯ!

Море!.. Певне, не знайдеш людини, байдужої до безмежних голубих просторів, чарівного серпанку при заході сонця. Чим би не захоплювався ти на суші, а тільки глянеш на величні, нескінченні водні масиви, стаєш одразу мрійливим романтиком.

Скільки прекрасних поетичних рядків присвячено морю! Може, не кожному доводилося милуватися ним у дитинстві. Та це не заважає багатьом хлопчикам і навіть дівчаткам бачити неспокійне штормове море в своїх мріях. І неодмінно на капітанському містку, наче бувалий моряк, котрий не боїться негоди. Уява малює картини допомоги потерпілим, нелегкої праці по доставці необхідних вантажів...

Мрія ходить поруч з реальністю у школярів Подільського району міста Києва. Вже другий рік навчаються вони у військово-патріотичному об'єднанні «Океан». Майже двісті хлопчиків після школи двічі на тиждень одягають морську форму. Але не просто і не легко стати вихованцем об'єднання. Потрібна рекомендація, позитивна характеристика із школи. Майбутнього моряка затверджує рада командирів.

Після прийняття клятви в музеї історії Великої Вітчизняної війни у хлопчиків починаються романтичні будні. Взимку — теорія, вивчення історії Військово-Морського флоту, типів кораблів, шлюпок, навігаційної справи... А влітку практика відбувається на Київському морі, де розташований спортивний табір «Альбатрос».

Хлопчиків з різних шкіл об'єднує справжня морська дружба. І це стало запорукою їхніх успіхів. Головною справою для себе юні моряки вважають вже сьогодні глибоке опанування секретами романтичної професії. Весь нинішній випуск із роти десятикласників збирається поступати в військово-морські училища країни. Майбутній вибір професії в кожного остаточно відбувся під час навчання.

Минуть роки, і сьогоднішні юні кияни, піонери та школярі, зображені на цих знімках, можливо, зійдуть на капітанський місток, стануть за штурвали, поведуть безстрашно кораблі по морях-океанах.

Щасливого плавання!

Н. КРУПНІКОВА.

Фото В. ХМАРИ.

Н Я !

тви в музеї історії Ве-
и у хлопчиків почина-
дні. Взимку — теорія,
ково-Морського фло-
шлюпок, навігаційної
актика відбувається на
озташований спортив-
.

шкіл об'єднує справ-
І це стало запору-
ловною справою для
кають вже сьогодні
екретами романтичної
ій випуск із роти де-
ься поступати в вій-
ца країни. Майбутній
ного остаточно від-
.

огоднішні юні кияни,
бражені на цих знім-
на капітанський міс-
али, поведуть без-
орях-океанах.
!

Н. КРУПНІКОВА.

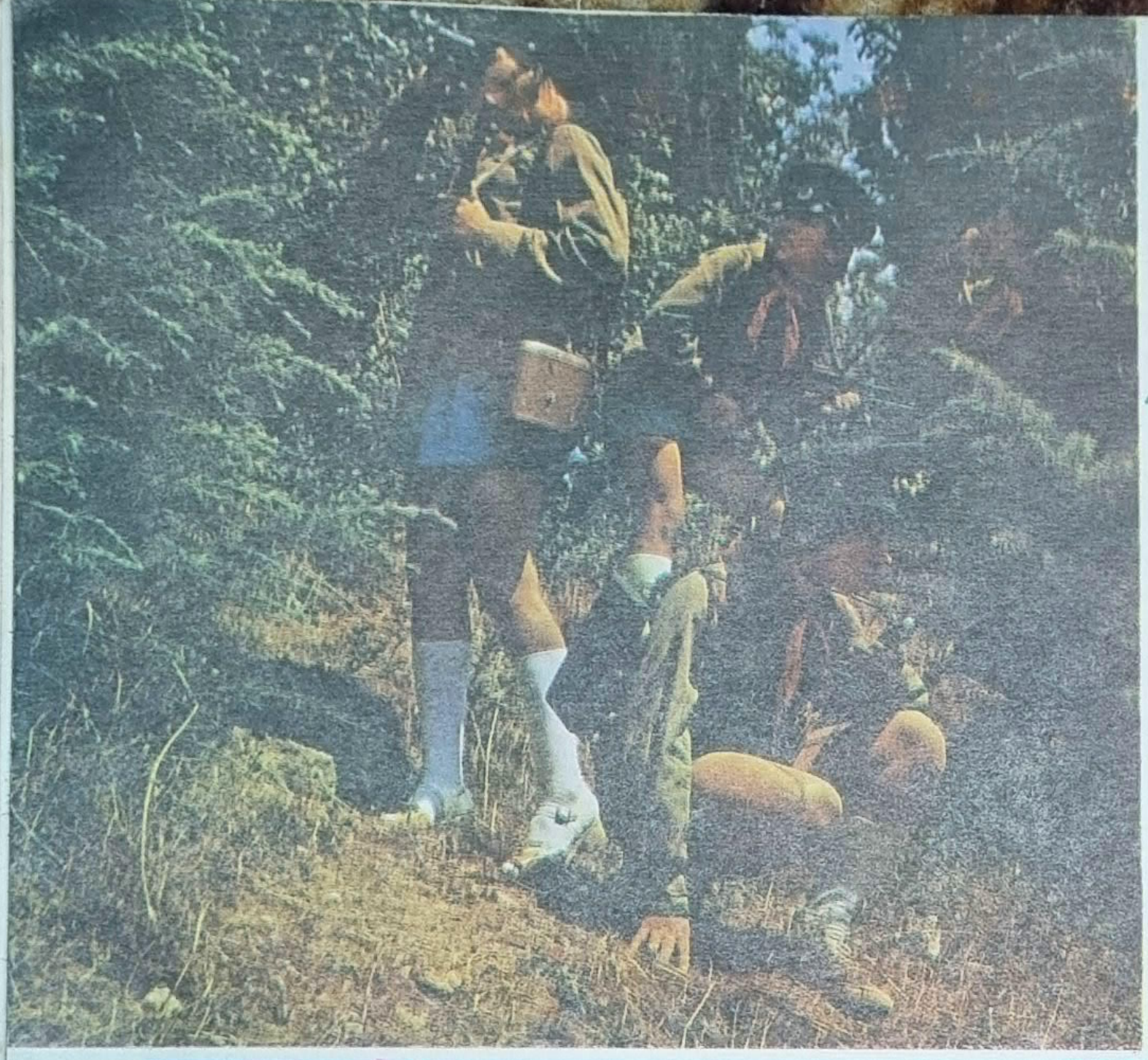

28 ТРАВНЯ — ДЕНЬ ПРИКОРДОННИКА

Фото
Б. КОРОБЕЙНИКОВА.

У дозорі
юні друзі
прикордонників.

СЛ
У
ТА

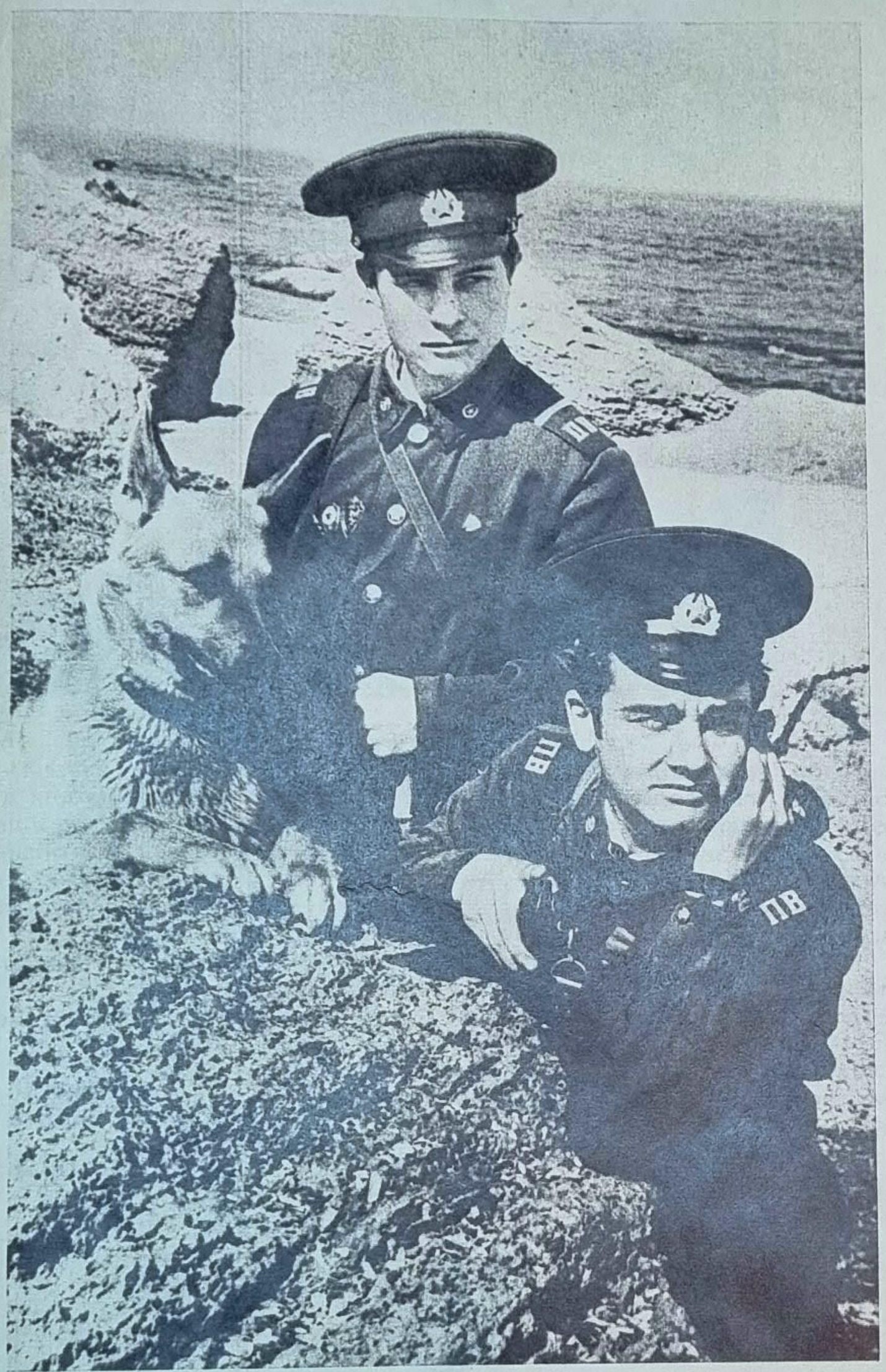

СЛУЖБА У НИХ ТАКА...

ВСЕ ЙШЛО як звичайно. Для застави навіть сигнал тривоги сприймається немов щось цілком природне. І раптом у невеликому кабінеті начальника застави з'явилися піонери.

Скинувши руки в піонерському вітанні, вони виклали мету свого приходу:

— Від імені і за дорученням усіх дітей запрошуємо у піонерський табір для зустрічі з юними друзями прикордонників...

Начальника застави просили розповісти про прикордонну службу, про кращих воїнів, а також — про себе.

Пішли піонери, порадувані обіцянкою «бути неодмінно».

А Голубєв мимоволі поринув у спогади.

...Здавалося, зовсім недавно випускник Московського військового прикордонного училища лейтенант Михайло Голубєв їхав з військового містечка у столицю — ще раз відвідати Красну площу, постояти біля Кремлівських стін...

І ось вона, рідна Москва, вже далеко, за багато сотень кілометрів. Бідний на сніг, морозяний грудень 1946 року. Лейтенант Голубєв на чолі жменьки солдатів пробирається по неходжених лісових стежинах до далекого хутора тодішнього Принайського повіту Литовської РСР.

Молода радянська республіка переживала складний і тривожний час. Литовський народ, який одержав нарешті можливість вільно жити і працювати, готувався до перших у своїй історії виборів до Верховної Ради республіки. Збігали дні, сповнені напруженої роботи. Вночі ж населення будили спалахи пожеж, постріли з автоматів, гвинтівок, обрізів. Це правили свою криваву оргію куркульські синки, націоналісти. Литовським товаришам треба було допомогти. Отак Голубєв і опинився у тривалому відрядженні в Прибалтиці.

...Неглибокий видолинок вивів невеличкий — з десяток бійців — загін з лісу в поле, що дрімало під тонким сніговим покровом. Вдалині виднілися дві садиби. Десь там переховувався зі своїми поплічниками запеклий бандит. Яскраво світив місяць.

Тільки-но загін відійшов од узлісся, як над однією з садиб звилось у небо три ракети. І відразу з обох боків по солдатах ударили кулемети.

Бійці залягли.

— Товаришу сержант, — скомандував Голубєв, — беріть п'ятьох солдатів і обережно пробирайтеся до садиби, розташованої праворуч, а я з трьома спробую взяти ту, що ліворуч.

То поповзом, то короткими перебіжками рушив з солдатами до дерев'яних будівель. Незадовго до світанку Голубєвський загін знешкодив банду.

А потім... Багато чого траплялося під час служби на кордоні.

Пригадалося й приморське селище. Ніч. Відпочивають у будинках люди, у бухтах — кораблі. Тільки вітер і море порушують тишу, та час від часу спалахує над водяним простором тугий сніп прожекторного проміння. Це несуть бойову вахту на посту технічного спостереження прикордонники сержант Олександр Коновалов та рядові Микола Сотников, Володимир Пудокас і Микола Граньтиш.

Що ближче до світанку, то нестерпніше тягнуться хвилини, сильніше налягає дрімота. Треба зібрати волю, посилити увагу.

— Дати промінь! — командує сержант.

На лезі біло-голубої блискавки досвідчене око розрізняє контури якогось предмета.

— Бачу підозрілий предмет! — доповідає старший прожекторної обслуги черговому по заставі.

Миттю Голубєв був уже на ногах. Що діяти? Звичайно у таких випадках застава зв'язується з морською прикордонною частиною, звідки надходить команда на один із сторожових кораблів. Та зараз не можна втрачати ані хвилини...

— Тривожній групі — на катер!

«Ціль» виявилася шлюпкою з двома пасажирами, із запасом продовольства...

Голубєв згадує вихованців, котрі не раз за складної обстановки діяли вміло. Проявляли мужність і відвагу старший сержант Сергій Факєєв, сержант Микола Тетерев, єфрейтор Рафат Даутов, рядовий Володимир Куркін...

Або, наприклад, прапорщик Смородін. Наполегливий, сумлінний, він, старшина, залишився на надстрокову службу.

— Тільки наполеглива праця робить прикордонника здатним виконувати свій обов'язок, — говорить Голубєв молодому поповненню.

Сам невтомний трудівник, він вимагає цього від воїнів. На озброєння прикордонників приходить нова техніка, що вимагає вмілого поводження, знань і навичок. А повернеться солдат додому — теж знадобляться йому воля, працьовитість.

Часто Голубєву доводиться читати вдячні листи із заводів чи колгоспів про колишніх товаришів по службі, які стали передовиками виробництва, розмовляти з ними, коли приїздять на заставу в гості...

Багато згадалося майору Голубєву. «А все ж на чому зупинитися, що буде найцікавішим для дітей? А може, взяти з собою кількох воїнів із застави? Хай розкажуть піонерам, як їм служиться, завдяки чому застава кілька років підряд має звання відмінної».

Натиснув клавіш гучномовного зв'язку:

— Черговий! Старшину до мене!

В. КОБИСЬ,
О. ЛЯХОВСЬКИЙ.

Фото Г. КРАВЦЯ.

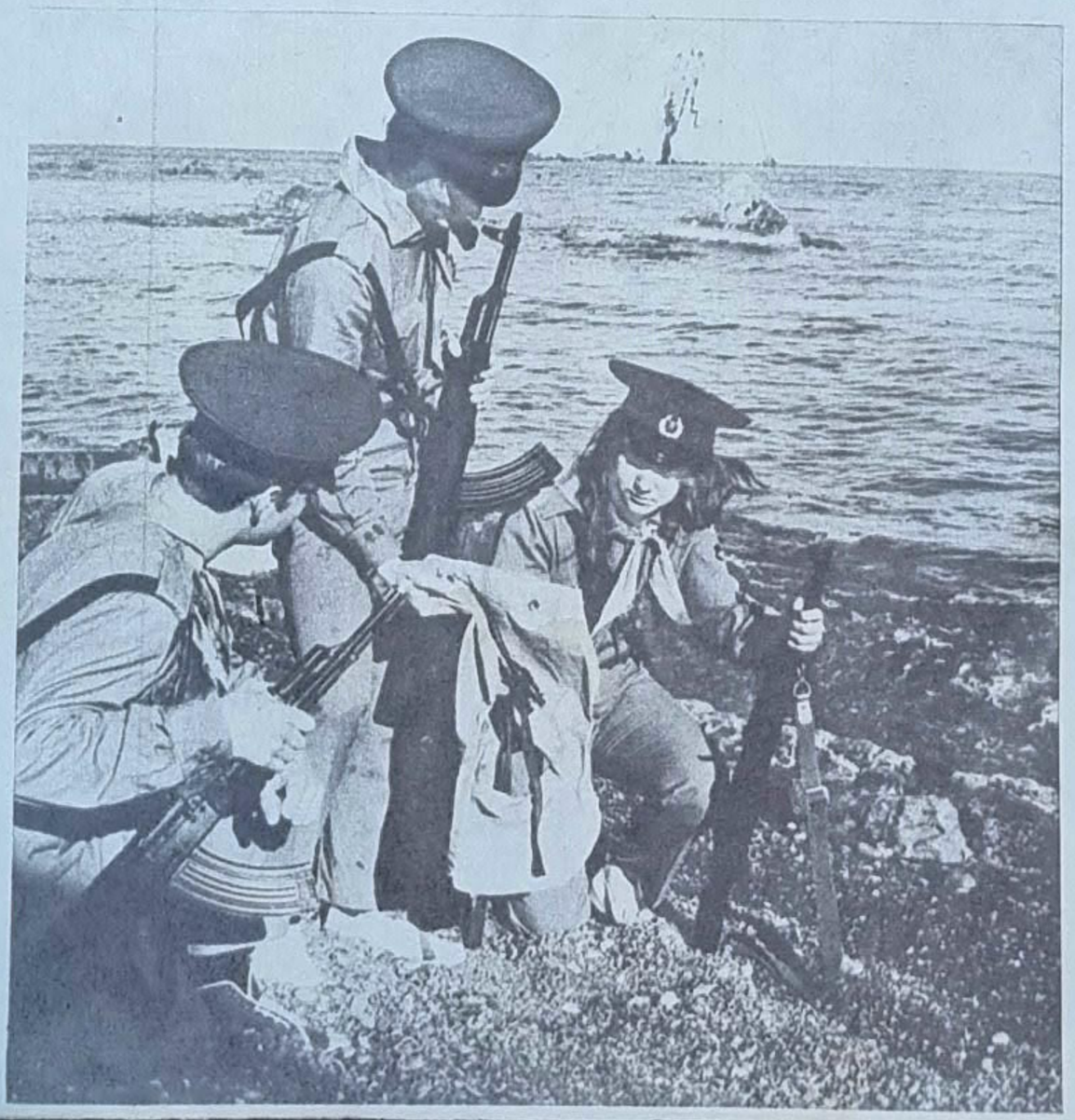

Петро БІБА

МИР ПЛА

Мені особл
слати вірші д
сторінках жур
квіти») десь
тих років дру
си про життя
ші — про ге
війни, а потім
госпів, кому
куркулями, г
ку («Відкрий
стріч семафо
бачений мн
літак, що та
сонця...

Пропонова
увійти до нов
зій «Краплин

ПРИСЯГАЮ ЛЕНІНУ ЮНІ

На полотнища
«Мир планеті!
Київ квіти нес
Присягають Л

Ми в жорстокі
У кривавім і с
І війні ми сказ
Наша зброя –

Нашій зміні в
Сила ж бо мо
Київ квіти нес
В горнах

мир
на

Петро БІБА

МИР ПЛАНЕТІ

Мені особливо приємно надіслати вірші до «Піонерії», бо на сторінках журналу (тоді «Червоні квіти») десь на рубежі тридцятих років друкувалися мої дописи про життя школи і перші вірші — про героя громадянської війни, а потім організатора колгоспів, комуніста, вбитого вночі куркулями, про першу п'ятирічку («Відкрийте третьому назустріч семафор»), про перший побачений мною швидкокрилий літак, що так гордо линув до сонця...

Пропоновані вам вірші мають увійти до нової моєї збірки поезій «Краплини теплого дощу».

ПРИСЯГАЮТЬ ЛЕНІНУ ЮНІ

На полотнищах кумачу
«Мир планеті!» — дзвенить відлуння.
Київ квіти несе Іллічу,
Присягають Леніну юні.

Ми в жорстокім були вогні,
У кривавім і смертнім вирі.
І війні ми сказали — Ні!
Наша зброя — програма миру.

Нашій зміні все по плечу,
Сила ж бо молода нуртує.
Київ квіти несе Іллічу,
В горнах
мир
на землі гартує.

У ТІЙ КРАЇНІ...

I

Давно я жив у голубій країні,
Що звалася Дитинство,— не забув! —
Онуки просять вечорами нині:
— Ну, розкажи, як ти маленьким був...
— Ну, розкажи!..
Було вже про суниці,
І полуниці, й глід, і про страшне,—
Як падав я з відерцем у криницю
Й сусід Альошка витягав мене.
— Ну, розкажи...
Чому б не розказати,
Як в'їхали будьоннівці в село,
Як люди їх запрошували в хату,
Як щемно нам і радісно було.
Як взяв мене в сідло при всім народі
Боєць. Кумир мій на баскім коні:
Одна рука при шаблі і поводді,
А друга впасти не дає мені!
І я тоді ввібрав червоні зорі
В життя своє на довгі гони літ!
Не знав, що прихиляюсь до історії,—
Мені благословлялося на світ.

II

Аж до весни вистукували кросна...
Полотна білимо біля води,
Прославши їх, як промені, на росах,
Мов знак пілотові —
Ждемо сюди!

Та нам літак хіба що лиш присниться —
Над полотном нема глобальних трас.
Лиш чорногуз,
Цим бродам вірна птиця,
Шугає у долину раз у раз.

Стають полотна світлими поволі,—
Спливає тихо сірий-сірий дим.
Тут вистачить нам на штанці і льолі,
На щедрий посаг
Сестрам молодим.

А рушники
В дороги неозорі
Ще ткати будуть рідні матері,
Та вишиють нам полум'яні зорі,
Такі, як на будьонівці старій.

Малюнки І. ЗУБКІВСЬКОЇ.

Малюнки Є. КОТЛЯРА.

Майя ФРОЛОВА

Повість-репортаж *

ЗАДУМАЙСЯ

Мені добре запам'ятався той вечір у дворі. Ніяк не могли вирішити, у що грати — в хованки з переодяганням чи в довгої лози. Сперечалися на лавочці, штовхалися. Раптом до нас підійшов незнайомий хлопчик — вільно так, незалежно, з усмішкою.

— Прийміть, будь ласка, і мене...

Несподіваним було те, як просто і сміливо він пристав до нашої компанії. Як правило, новенькі спершу тримаються на відстані.

— А ти хто? — запитала Іра.

— Коля, — по-дружньому відповів новенький.— Живу я там, на другому поверсі,— він показав на вікна наріжного будинку, якраз навпроти наших. Значить, Коля поселився, коли я була у школі, бо таку подію важко було б не помітити.

Ввічливий Коля справив враження не лише на мене. Тепер дівчатка збиралися на лавочці під його балконом, чекаючи, коли він вийде. А хлопці демонстративно не помічали його. Коля на це не зважав. Та й виходив він у двір не щодня: готував домашні завдання, займався музикою, багато допомагав матері.

Якась невідома сила вабила мене до наших величезних вікон. Та дивилася я не відкрито, як раніше, а ховаючись за портьєрами. Помітивши його, відходила в глиб кімнати, але потім знову, непомітно для себе, поверталася до вікна. Підручники валилися з рук, домашні завдання виконувала абияк, з'являлась у дворі, коли ігри були у розпалі.

Про себе Коля розповів нам ще першого вечора. Жив він разом з мамою, яка викладала у музичному училищі. Коля теж мріяв стати музикантом. Навчався у сьомому класі сусідньої школи.

Із безлічі звуків магнітофонів, телевізорів, приймачів, що наповнювали наш двір, я вирізняла тепер лише звуки рояля, що долинали з будинку навпроти. Я не вчилася грати, як більшість наших дівчаток. Ні слуху, ані бажання у мене раніш не було. Але тепер щось нове народжувалось у мені, росло разом з тими дивовижними мелодіями, що виконувала Колина мама.

Із появою новачка ігор у нас стало менше, розмов більше. Хлопчики тепер демонстративно збиралися на протилежному боці майданчика, кепкували з Колі. А він немовби і не чув їх. Мені здавалося, що хлопці ось-ось перейдуть від розмов до бійки, і тому я шукала привід, аби примирити їх.

Якось ми з Колею залишилися вдвох. Сталося це випадково, адже наші будинки поряд, і коли всі почали розходитись, ми пішли в один бік. Я вже збиралася кинути йому своє звичайне «бувай!», як він раптом запропонував:

— Давай посидимо трішки, моя мама ще не повернулась з училища.

---

* Закінчення. Початок див. «Піонерію», № 4, 1978 р.

І Коля почав розказувати про свій клас, про педагогів. Виявилось, що у наших школах багато спільного, навіть учителі подібні. Розповіла про своє захоплення мовою, літературою, що, мабуть, стану вчителькою. Ні з ким із хлопців я не була такою відвертою, а тут усе якось само по собі сталося. Я навіть прочитала кілька віршів улюблених поетів — Костянтина Симонова і Муси Джаліля.

З того вечора Коля почав спеціально очікувати мене біля будинку. Помітили це наші хлопці. Посипалися жарти, як буває в таких випадках, але я на них не звертала уваги. Мені було хороше. Нарешті з'явилася людина, з котрою можна було про все балакати, з якою так легко і цікаво.

А потім дізналися і батьки. Якось сиділи ми з Колею на лавочці біля під'їзду, розмовляли, а тут тато з мамою йдуть. Я ладна була крізь землю провалитися. Чомусь мені стало дуже соромно.

— Мої батьки,— шепнула я Колі.

Ми обоє підвелись. Я сказала:

— Знайомтесь. Це Коля.

Всі разом посиділи на лавочці. Мама, звичайно, не стрималась від розпитувань. Коля відповідав просто, не ухиляючись, хоч трішки все ж соромився. Але не те, що Вовка, який завжди обходив мою маму десятою дорогою.

Взагалі у нас у класі всі по черзі стали закохуватись. Навіть «мишці» Вірочці здалося, що Толя якось дивно дивиться їй у спину, вона безперестану оберталась і червоніла. Галасливий Юрко зробив з дротинок окуляри на паличці — «лорнет» — і став «лорнетувати» на уроці Іру, поки їх обох Наталія Іванівна не виставила за двері. А Вовка причепився до мене: давай навчу стойку робити, давно ж обіцяв. Звичайно, він здавався мені

ПРО СЕБЕ

кращим за інших хлопців, але я навіть не уявляла, щоб ми з ним так про все могли розмовляти, як з Колею. Вовка мало читає, з ним нецікаво...

Я була переконана, що Коля моїм батькам теж сподобався. Нагодилася тут і Колина мама. Вони дуже схожі, особливо очі — великі, чорні, уважні і привітні. Тепер Коля сказав:

— Мамо, познайомся, це Оленчині батьки. І я зрозуміла, що він своїй мамі говорив про мене.

— Ви так чудово граєте,— сказала моя мама.

Дорослі розмовляли між собою, і я помітила, що не лише Коля, а і його мама сподобалася моїм батькам.

Прощаючись, Коля запитав:

— Можна Олені зайти до нас? Я хочу показати їй рибок, папуг...

— Можна, якщо твоя мама не проти. І ти приходь до нас.

Незабаром від мого балкона до Колиного протяглася волосінь, і якщо починала скрипіти коробочка на її кінці, я знала, що Коля викликає мене по нашому «телефону». Ми разом чистили акваріум і міняли воду, ходили на ставок за інфузоріями, грали у шахи, обмінювались книгами. Якось Коля сказав, що слух можна розвинути. Він просив мене тихо співати, натискуючи клавіші, виправляв, коли у мене не виходило. І незабаром я повірила у те, що можу навчитись співати.

Коля виконував свої улюблені твори, вчив розбиратись у музиці, розповідав про композиторів. Час летів непомітно.

Якось Колина мама запросила всю нашу сім'ю на вечір старовинного романсу, як жартуючи сказав Коля. Він акомпанував, а мама його співала. У неї досить приємний голос. Мої батьки почали підспівувати. Виявилось, що мій батько знає багато пісень і має добрий голос. І мені пригадалися слова Сент-Екзюпері про щастя людського спілкування.

Але одного разу... Біля дверей класу я почула сміх. Знову Вовка у ролі дотепника-масовика. Я вже хотіла увійти, та тут до мене долинуло два імені: Олена і Коля. Я зазирнула у щілину. Всі збилися гуртом біля дошки, Вовка кривлявся.

— Ох! — закочував він очі, помахуючи хусточкою, поправляючи другою рукою уявну косу.— Ох, любий Коля! Я в захопленні від ваших надзвичайних музичних здібностей!

Вовка заховав хусточку, зробив непроникливе обличчя, пригладив волосся і відповів, наслідуючи Колю:

— Пробачте, пробачте, дорога Олено, хоч у вас і немає таких музичних здібностей, як у мене, але я теж у захопленні від вас! Який носик, які очі! Тільки музика може передати всю глибину моїх почуттів. Вірте музиці!— Вовка сів за стіл учителя, розставив лікті і забарабанив пальцями, розгойдуючись і підспівуючи.

Всі падали зо сміху.

— А він справді гарно грає,— вставила Віра, коли сміх трохи влігся.

Я хотіла ввійти, дати Вовці кілька ляпасів, сказати всім, аби не кепкували з Колі, але чомусь позадкувала від дверей, походила по подвір'ю і у класі з'явилася разом з Наталією Іванівною. Ніхто не звернув на мене особливої уваги, мабуть, не раз уже Вовка підсміювався тут над нашою дружбою. А подружки сміялися разом з усіма і нічого мені не розповідали.

Що ж, хай сміються, якщо їм так подобається, я і вигляду не подам. І Колі не скажу. Та моя радість все ж притьмарилась. І коли я йшла до Колі, то мимоволі озирнулась — чи ж ніхто не бачить? У класі відтепер мені було не по собі. Може, справді я від однокласників відірвалась, все з Колею та з Колею... А через кілька днів виявила в парті дуже категоричну записку: «Або ми — або Коля. 6-Б».

Тепер уже всі за мною спостерігали. Веня робив це відверто, не приховуючи насмішки, лукаво позирала Ірка-лисичка, співчутливо похитувала головкою Віра. Вовка уникав мого погляду, кривлявся більше звичайного.

Мені зробилося зле, як тоді, на березі Дніпра, коли я відчувала себе командиром без солдат. Але, опанувавши себе, спокійно поклала записку в парту, мовби і не читала її. Після занять затрималась у фізичному кабінеті, аби всі пішли. Та біля воріт на мене чекали Іра з Вірою.

— Ми повинні з тобою поговорити від імені класу,— сказала Іра.

— Ну, починайте...

— Прочитала записку?
— Прочитала.
— І що? — в один голос запитали вони.
— Нічого, — якомога спокійніше відповіла я.
— А ти подумала над тим, що виходить? — суворо, наче суддя, запитала Іра.— Через тебе розпадається наш загін! А ти — його голова! Хто врешті-решт тобі потрібніший — загін чи Коля?
— Причому тут Коля? — обурилась я.— Кому яке діло, з ким я дружу?
— Адже ти знаєш, наші хлопці його не терплять. Виходить: якщо ти з Колею, то, значить, проти нас.
— Але ви теж грали з Колею!
— Грали, а тепер не будемо. Нам інтереси загону дорожчі,— повчально сказала Іра.— Коля навчається в іншій школі, нехай товаришує із своїми дівчатами. А ти дружи з кимось із нашого класу. Наприклад, з Вовкою.
— Самі дружіть з цим кривлякою!
— Як знаєш. Ми тебе попередили. Радимо подумати.

Віра мовчала, дивлячись на мене з співчуттям.

Ввечері я не вийшла у двір. Бачила, як однокласники збираються на майданчику, щось гаряче обговорюють. Звичайно, мене і Колю!..

У двері подзвонили:

— Мамо! Мамо! — вигукнула я з відчаєм.— Скажи Колі, що мене немає, що я хвора! — і я забилася в куток дивану.

— Обманювати? — здивувалася мама, але глянувши на мене, підійшла до дверей, вибачилась перед Колею, сказавши, що я нездужаю. Потім сіла поряд.

— Олено, що сталось? Образив хтось, з Колею посварилась?

І я розповіла мамі про кпини, про записку і попередження. Може, однокласники мають рацію? Я все з Колею та з Колею. В класі з дружбою і так не все гаразд, а я ж голова ради загону, може, це через мене все розпадається...

— Ти повинна захищати свою дружбу! Будь сильною, Олено!

Вночі я спала погано. Часто прокидалась і все думала, що скажу хлопчикам і дівчаткам. До школи пішла хворою. Всі перешіптувалися, скоса позираючи на мене і ніякої виправдальної промови у мене не вийшло. Після уроків мене ніхто не чекав, додому я плелася одна. Які ж вони всі безжальні! І все-таки не можу я без них. Мені без них погано, як і без Колі...

Мама більше ні про що не запитувала. Давала мені можливість в усьому розібратись самій. Я знала, що Коля сьогодні обов'язково прийде. І потрібно буде йому все пояснити. І цього разу Коля, мабуть, мене не зрозуміє.

Прийшли дівчатка і дуже ввічливо попрохали маму, аби я вийшла у двір.

— Що ти їм скажеш? — запитала мама.

Я лише стенула плечима. Думала накинуться на мене з докорами і умовляннями, але вони, мовби нічого не сталось, запропонували гратись.

Мабуть, Коля побачив, що я зовсім не хвора, а бігаю разом з усіма, переодягнена в Іркине пальто, і коли настала невеличка пауза, підійшов до нас. Дивився на мене і чекав, що я покличу, але мені немовби заціпило. Ось він вирішальний момент. Коля, звичайно, про це не здогадується, не знає, що мій крок до нього обернеться непримиренною ворожнечею однокласників. Вони теж затихли, застигли в чеканні, що ж вирішу я...

І тут вискочив наперед Веня.

— Геть звідси, Шопен! — вигукував він розмахуючи кулаками.— І більше до Олени не підходь, а то заробиш!..

— В чому справа, Олено? — запитав Коля у мене, немов більше нікого тут не було, тільки він і я.

— Геть звідси! — вигукнув хтось із хлопчиків за моєю спиною.

— Мені піти, Олено? — знову запитав Коля.

І я стверджуюче кивнула головою.

Кілька разів потім він намагався зі мною порозмовляти, але я уникала його, навіть вітатися перестала. Я була мовби і не я, якась несправжня. І мені хотілося і плакати, і з усіх сил веселитися.

Батьки не встрявали. Колина мама, як і раніше, заходила до нас. Мою поведінку рідні не схвалювали, і я знала, що серйозної розмови з ними не уникнути. Мама якось все ж запитала:

— Не розумію, що це з тобою!
— Ти про що? — прикинулась я.
— Про Колю...
— А що про Колю? Що я зробила? Він хотів, аби я увесь час була з ним, а у мене загін...
— Ех ти,— тільки й сказала мама. А тато сердито подивився на мене.

Наступного дня в нашій поштовій скриньці я знайшла записку: «Коля! Добре, що ти перестав дружити з Оленою. Вона вдає із себе командира, а насправді звичайна кривляка і її ніхто не поважає. Виходь ввечері у двір. Л. Л.».

Все ясно. Я вже не раз помічала, що дівчатка знову почали крутитись під Колиними вікнами. Одного разу, відхиливши краєчок портьєри, спостерігала, як Люба і Льоля з нашого класу кидали камінчики на його балкон. Хтось зробив так, щоб записка потрапила до мене.

* * *

Ось як воно обернулось, всі мене тепер не поважають — і загін, і батьки, і Коля... Це я відчуваю на кожному кроці. Навіть в цьому поході, який мав стати радісним і веселим. Власне це і не похід, а звичайний виїзд за місто з ночівлею.

Ми взяли два великі намети і казан — варити куліш. Продуктів набили повні сумки. До лісу на автобусі довіз нас Веньчин батько. Поїхали з нами Наталія Іванівна і моя мама з Олечкою.

І ось поставлено намети, розклали багаття. У Дніпрі плескалась риба, по річці мчали човни, гуркочучи моторами. Пили чай з димком по три чаш-

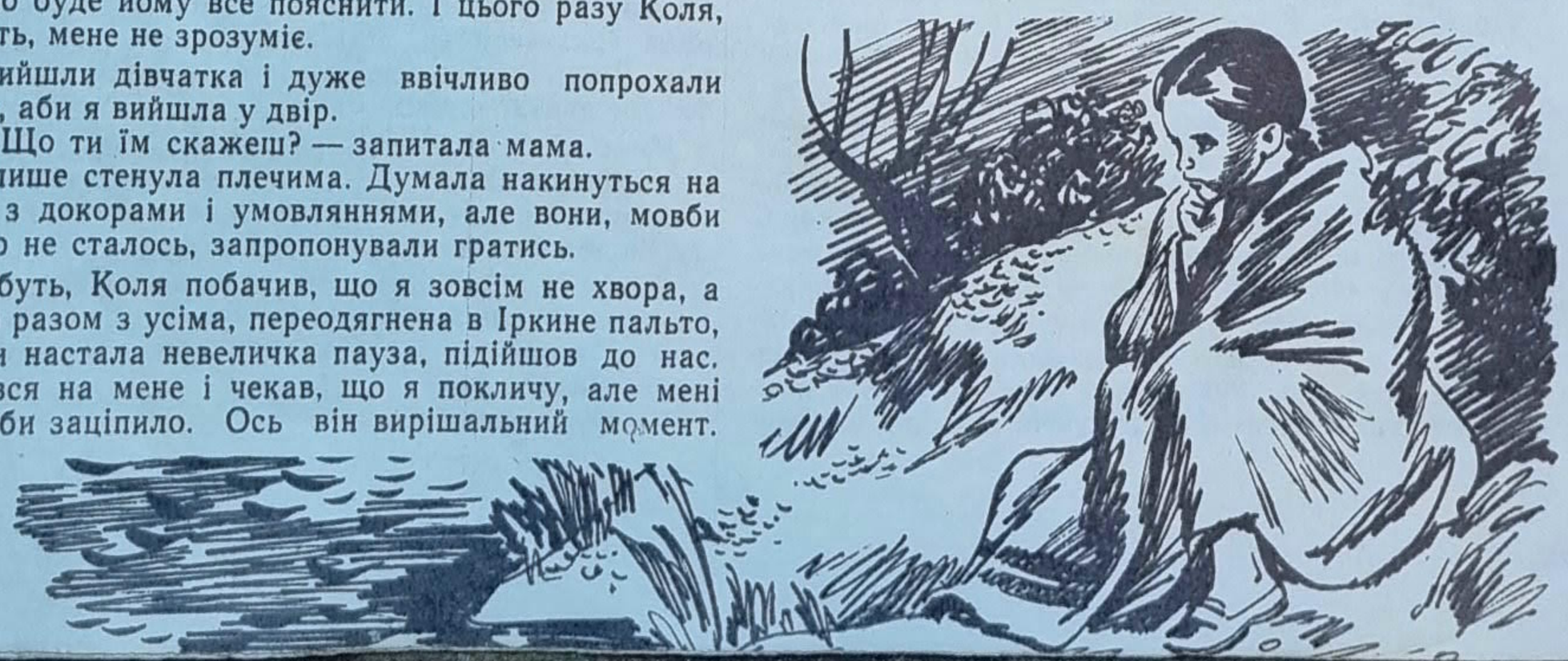

ки, від того всі трохи розімліли. Обличчя при світлі багаття видаються іншими, красивішими, значимішими, добрішими. І мені хочеться вірити, що всі мої однокласники хороші, що це якесь непорозуміння, що можливі ще і дружба, і відвертість, і колективні добрі справи.

Наталія Іванівна оголосила відбій: завтра день великий, треба відпочити. І тут почалося! Немовби Наталія Іванівна не спати наказувала, а давала команду — казитися. Всі підхопились. Хтось поліз на дерево. Здається, Іра. Біля самої води стояла верба. Гілка тріснула. Іра впала у воду. Наталія Іванівна кинулась її витягати, а в цей час Вовка і Веня пірнули в темінь річки.

— Куди ви? Назад! — наказала Наталія Іванівна, а мама, як була, в платті кинулась у річку.

Коли вони втрьох вийшли на берег, Веня раптом грубо сказав мамі:

— Нічого за нами наглядати, ми вже семикласники, а у мене розряд з плавання.

Мама нічого не відповіла, пішла до намету переодягтись. Наталія Іванівна з докором сказала:

— Ви чого людину образили? А ти, голова ради загону, чого мовчиш?

— Та який вона голова? — кинув Веня.— Видимість одна...

Ніхто не заперечив. І мама це, звичайно, теж чула.

Тепер я сиджу на березі, загорнувшись у ковдру. Мені її принесла мама. Мовчки принесла і пішла. Дивлюсь на всю навколишню красу і не бачу її. Ніхто з однокласників до мене не підійшов.

Була поганим головою ради загону, я це знаю. Та все ж дечому я навчилася — думати про свої вчинки, вміти правильно оцінювати їх. «Задумайтесь про себе»,— сказала нам якось Наталія Іванівна. Багато повчальних слів говорить вона нам щоденно, а запам'ятались саме ці. Якби ще навчитись робити висновки не після того, як уже вчинив нерозумно і нічого не можна виправити, а до цього. Якби навчитись оцінювати, передбачати...

І ще я зрозуміла: найголовніше — це дружба, справжня, вірна дружба. Дружба, коли люди розуміють одне одного. Без цього розуміння нічого не вийде у найбільш вольового, найбільш правильного командира.

А ще — Коля... Він ніколи не забудеться. Зустріну я ще таку людину, як Коля? І чи зможу бути сильною, гідною його?..

Які міцні пахощі суниць... Тут такі ягідні місця! Корови, випасаючись у лісі, також її поїдають, а потім молоко солодко пахне суницями.

Мабуть, я заснула, тому що не чула, як хтось поклав на край ковдри пучечок ягід. Хто ж це? Мама? Дівчатка?.. Значить, я не самотня? Значить, попереду ще багато всього, і хорошого, звичайно, теж.

Переклав з російської Б. ШИНКАРУК.

⊙⊙⊙⊙⊙ ЮНІ ЧИТАЧІ ВІДПОВІДАЮТЬ НА РЕДАКЦІЙНУ АНКЕТУ ⊙⊙⊙⊙⊙

ЩИРИЙ ДРУГ І ПОРАДНИК

ЛИСТИ про журнал. Їх надходить до редакції дуже багато. Спонукала до цього юних читачів редакційна анкета, вміщена в грудневому номері журналу.

Усіх кореспондентів об'єднує спільна мета: від журналу чекають ще цікавіших, змістовніших матеріалів, художніх творів.

«Піонерія» вчить нас дружбі, справедливості, любові до рідної Батьківщини. Журнал — друг і помічник в роботі піонерської дружини», — пише Люда Ковальова, семикласниця Дмитрівської школи на Чернігівщині.

Юним читачам сподобалися надруковані торік у журналі повісті «Сумка командира» Бориса Поліщука, «Постукай у моє вікно» Анатолія Костецького, «Фет-Фрумос і Котигорошко» Андрія М'ясківського, оповідання «Яшка — солдатська пряжка» Ірини Шкаровської, «Найкращий намет» Ярослава Стельмаха, «Рідний портрет» Фоки Бурлачука, «Голоси в осінньому лісі» Євгена Гуцала, поезії Валентина Бичка, Миколи Сингаївського, Григорія Донця.

Добре, що багатьом стали в пригоді, обговорювалися в ланках, загонах, дружинах художні твори, нариси, статті під рубриками «До тебе звертається ветеран революції», «Священні місця рідної Вітчизни», матеріали про роботу червоних слідопитів — «Подвиг», розділу «Дозор бережливості діє», фестивалю «Хай завжди буде сонце!» Привабили ілюстрації художників Миколи Компанця, Олександри Прахової, Євгена Котляра. Висловлено побажання більше вміщувати дитячих малюнків на обкладинках, кольорових вкладках.

Кожен з сьогоднішніх учнів задумується над тим, яку професію обрати, щоб згодом принести якнайбільше користі рідній Вітчизні. Тому чимало читачів написали про важливість розділу «А яку професію обереш ти?», де розповідається про гартування в праці, про трудові будні, героїчні сторінки біографії ветеранів праці, молодих виробничників, будівників БАМу. Нових захоплюючих розповідей, повідомлень під рубриками «ГРІМ», «Дай руку, друже» чекають члени клубів інтернаціональної дружби. Про це пишуть Лара Сергєєва із Харкова, Саша Чорна з Нової Каховки та інші.

Школярі хочуть бачити на сторінках свого журналу твори про працівників міліції, прикордонників.

1980 рік — олімпійський. Не випадково багатьох цікавить досвід чемпіонів, розповіді про те, як готуються майбутні олімпійці. Все це юні читачі знайдуть у розділах «Розповідають чемпіони», «Гартується олімпійський резерв». Розповіді про спортсменів-гандболістів, гімнастів, футболістів, шахістів, легкоатлетів, фігуристів і надалі друкуватимуться на сторінках «Піонерії».

Про дружбу, взаємодопомогу в класі, про те, як треба поводитися, розкаже вам розділ «Поговоримо відверто». Дуже хотілося, щоб у цих розмовах активну участь брали самі школярі. Тим більше, що теми їх ви самі і пропонуєте — Наталка Тарасова з Ворошиловградщини, Валентина В. з Кіровоградщини.

Кличе кожного похід «Скарби природи», який проводить наш журнал протягом кількох останніх років. Стати активним захисником флори і фауни — обов'язок піонерів, усіх читачів журналу.

Піонери, школярі — винахідливі, веселі, люблять дотепи, гумор. Тому спільне бажання майже усіх дописувачів: друкувати якомога більше веселих історій, смішинок, народних усмішок.

Ще одне питання, на якому слід наголосити. У листах деяких наших кореспондентів трапляється багато граматичних помилок, стилістичних невправностей. В огляді літературної пошти журнал у лютому вже писав про це. Варто нагадати тут ще раз слова Олексія Максимовича Горького, написані в 1935 році в листі до пензенських піонерів: «...необхідно, щоб ви, а також подібні вам спритні нечепури і нехлюї посоромилися свого невміння ясно висловлювати свої думки і свого незнання граматики...»

Дорогі юні друзі! Всі ви активно включилися в новий етап Всесоюзного маршу піонерських загонів «Ми вірна зміна твоя, комсомоле!», присвячений 60-річчю ВЛКСМ. Він відкриває нові, невичерпні можливості для творчої ініціативи, добрих справ. Чудовою традицією стали піонерські акції «БАМу — піонерські поїзди», «Мільйон — Батьківщині», «Зернятко», «Живи, книго!».

Тож активно повідомляйте про всі події в піонерських загонах, дружинах, у рідному місті й селі.

Чекаємо нових листів, розповідей, повідомлень.

Наче дзвінкоголосий струмок, тече, нуртує міська вулиця, повна машин, трамваїв, пішоходів. Переливається людським гомоном, поспішає вдалеч швидкохідними легковиками, потужно гуде, басить автобусами, шурхоче тролейбусними шинами. З вулицею жартувати не слід. Вона не любить пустунів, неуважних, не шанує поспішних і відчайдушних. А скільки ще таких серед школярів! У класі, здається, пам'ятають про дисципліну, про пильність, а ступили крок на тротуар — кортить одразу майнути через вулицю в найбільш небезпечному місці. Навіть ті, що прямують на спеціально відведений перехід надто нетерплячі: не дочекавшись сигналу світлофора, намагаються перебігти на протилежний бік, прошмигнути перед самісінькими колесами.

Ровно — місто невелике, вулиці тут здебільшого прямі. Та вчитися поводженню на них треба кожному. Тому майже в усіх школах активно діють загони юних інспекторів руху. Багато в піонерів справді цікавих і корисних занять: вивчення і пропаганда правил дорожнього руху, прищеплення практичних навичок

НА ВУЛИЦІ БУДЕ ПОРЯДОК

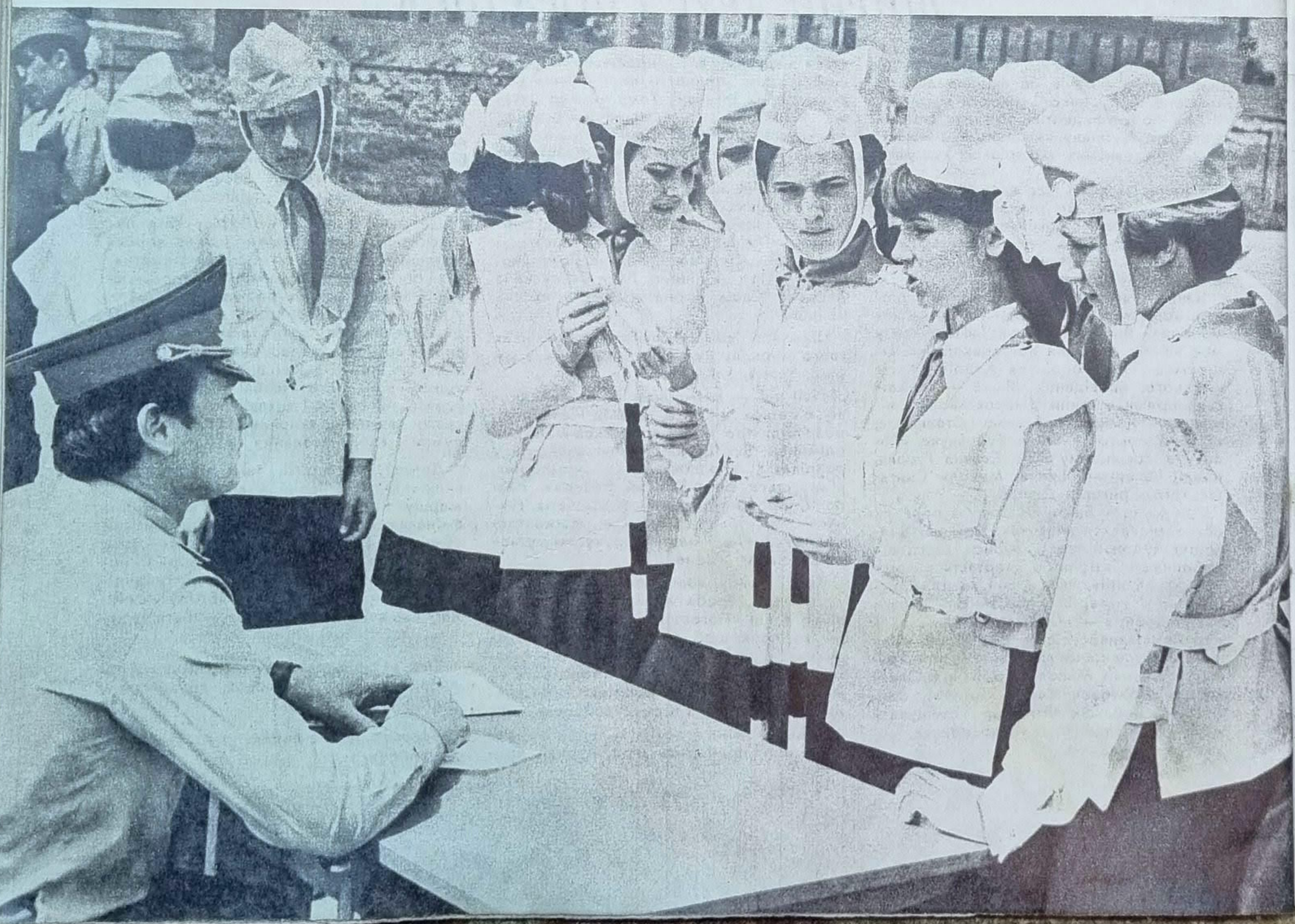

Фот
П. З

дисциплінованої поведінки на дорогах і перехрестях, подання конкретної допомоги в дотриманні правил біля шкіл і дитячих дошкільних закладів...

Усім цим учні займаються в позаурочний час. Кожен неодмінно повинен детально ознайомитися з рухом транспорту в рідному місті. У загонах діти випускають спеціальні стіннівки, обладнують виставки, куточки безпеки руху. Немало юних інспекторів беруть участь в агітпробігах, у конференціях, щотижня відвідують кінолекторії.

Найбільше до вподоби кожному — колективні ігри, робота на дитячих автомайданчиках. Тут і свої знання ретельно перевірити можна, і є нагода допомогти молодшим, зацікавити їх, навчити.

Піонери середньої школи № 6 стали першими помічниками працівників державної автоінспекції. Спільно проводять патрулювання і рейди, виходять на чергування під час шкільних масових заходів, традиційних свят, спортивних змагань, виставляють пости на автобусних і тролейбусних зупинках.

У заступника начальника відділу держ-

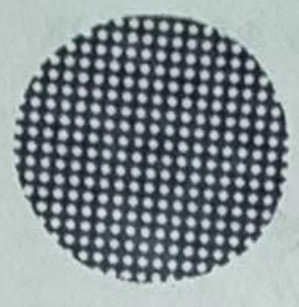

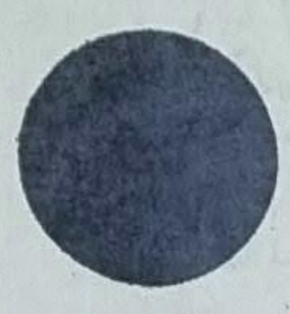

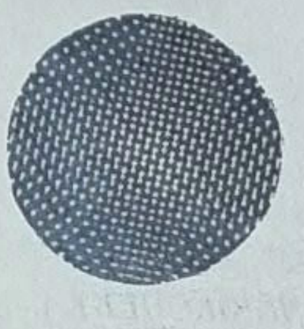

автоінспекції управління внутрішніх справ Ровенського облвиконкому підполковника міліції Василя Захаровича Довгого є чому повчитися. Перед виходом на чергування він детально інструктує юних інспекторів руху семикласників Ігоря Артемюка, Світлану Горват та Ігоря Папушей (фото ліворуч).

Вправно навчилася володіти жезлом семикласниця Людмила Бурун (фото внизу праворуч). Все в неї виходить гарно, чітко, по-діловому. Жоден порушник — водій чи пішохід — не залишиться поза увагою дівчинки.

Демонструючи на обласних змаганнях юних інспекторів добрі знання правил вуличного руху, команда середньої школи № 6 здобула переконливу перемогу. Успішно, зі знанням справи складали піонери заліки. Хвилювалися, але в їхніх маршрутних листах «просічок» майже не з'явилося (фото внизу ліворуч).

У травні-червні відбудеться Республіканський фінал огляду роботи юних інспекторів руху. Ровенські школярі підготувалися до нього серйозно.

В. ЛУЧАНЕЦЬ.

Фото
П. ЗДОРОВИЛА.

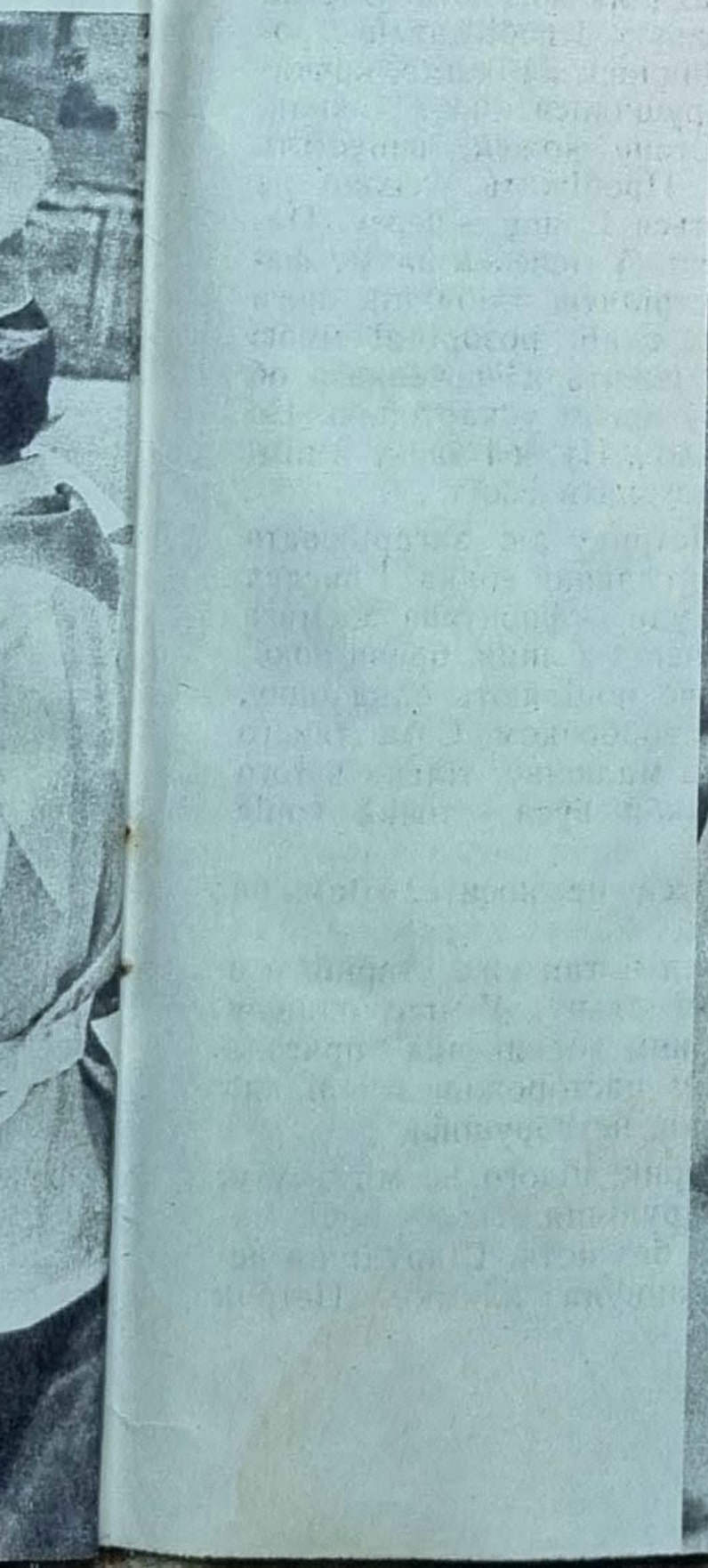

Петро ФЕДОТЮК

Малюнки М. ПРОКОПЕНКА.

Оповідання

Петрик завороженими очима дивиться на дядька. Аж медалями брязкотіти перестав, якими дядько погратися дозволив. А той все розповідає:

— Повзу, повзу картопляною розорою, в рукави і за пазуху землі насипалося, гвинтівку за собою на паску тягну. Біс його знає, де ті німці — мо' й куфайку вишурую до дірок, поки доберуся, а може, вони, кляті, осьдечки, руку лиш простягни. А картоплиння високе — там і полк заховається. Курити хочеться — аж в горлі пересохло. Але кажу собі: терпи. Повернешся, тоді накуришся, а пусти тут димок, то й закуріє за тобою дорога до пекла. Коли гульк — хилитнувся картопляний кущ...

Дядько крекнув, зручніше вмощуючи на гарячому черені поперек. Застудив по окопах у нещадну сльоту і ще досі не може вигріти. Отой хворий поперек та ще хіба шрам на лівій руці — і всі фрицеві гостинці. Іншим чоловікам з їхнього села кому руку відтяло, кому ногу, а скільки до села не повернулося! Дядько всю війну пройшов, і ось — майже неушкоджений. Щасливий він, каже бабця. От батько тільки пішов на фронт, одразу й чорнову одержали.

І справді щастя дядька не обминуло. До всього в нього руки лежать. Чи дошку гемблює, чи косить, акуратно кладучи в рядки траву, наче зачісує лужок — замилуєшся. Так само, либонь, славно і воював. Недаремно ж орденів стільки, та всі із зірками, а ще — медалі. Якось поприколював Петрик собі дядькові нагороди до сорочки, то ледь не випав із неї — ті відзнаки зовсім стягнули її з худеньких пліч.

Петрику пощастило, що в дядьковій хаті піч маленька, не вміститись йому й скоцюрбившись, а в них ще довоєнна. Не спалило їхню хату ні снарядом, ні міною, печі не розколошматило, як у дядька чи в сусідів. Тільки кулями трохи припічок почеркало, наче зубами хтось його гриз. І на підвіконні такі ж сліди від куль. Заради просторої печі ледь не щодня приходить дядько вигрівати свій поперек до сестри. Мати в колгосп іде, сина з ним залишає, все ж не нудьгувати хлоп'яті самому.

Ні, з таким дядьком не занудьгуєш. Чиркнуло коліщатко запальнички, кресонувши віяло іскор. Цигарка спалахнула сизим полум'ям, дядько хукнув на вогонь димом, і полум'я сховалося в маленьку червону цяточку.

— Отож кущ гойднувся і прямо перед моїм носом, як мухомор, вродилася іржаво-зелена каска. Я так і вкляк з підігнутою під себе ногою. Німець теж, видно, не чекав моєї появи. Вибалушився, спершись на лікті, й не дихне. Обоє, словом, отетеріли, їмо одне одного очима. А в голові наче вихор завертівся. Думаю, придушить зараз він мене, і не писну. Поки схоплю та виставлю перед себе гвинтівку, він десять раз мене прикінчить. Та і як тут стрілятимеш — дуло між нами не вміститься.

Затягнувся їдким димом і знову:

— Я за кишеню — лап-лап тихенько. Граната у мене була там. Оглушити б його по голові. А її й нема — викотилася десь, як повз. Бачу, й німець вже отямлюється, пальці до автомата, що на шиї висів, тягнуться. Кінець би тут мені, та наче хтось штовхнув у плечі: рвонув картопляну бадилину і трусонув коріння межи очі ворогу. Як схопиться він, як заверещить! Стрілянина одразу почалася страшенна й упав німець, мо' своїми й поцілений. Я за автомат, здер його з шиї вбитого і задкомзадком до своїх. Суну так, що, певне, аж курява встає, виказує, де я, бо кулі то зліва, то справа черкають, наче бритвою бадилля зрізають. Оце як зачепить, то поголить, мегикую. І собі давай строчити. Тут наші в атаку піднялися... Біжимо, кричимо «ура», картоплі заворушилися, наче ожили, пруть із них фашисти. Стане кожен, випустить чергу з автомата і тікати. Пробіжить, і якщо не застрелять, знов повертається і знов — чергу. Падають вони, падають і наші. А мене «мій» же фашист порятував. Біжиш, стріляєш, хіба під ноги дивишся. А він, той, що в одній розорі зі мною зустрівся, поперек корчів лежить. Перечепився об нього і гепнувся з розгону носом у картоплю. На льоту пілотку кулею зірвало... Ну, я і каску в німця позичив та давай наздоганяти своїх...

От молодець дядько! Петрику аж загарцювати по печі закортіло, який він славний вояка. І вигляд у нього геройський, хоч куди — фронтова засмага од вітрів і сонця ще не зійшла з лиця, брови докупи стрілами зійшлись, наче поціляють одна одну, ніс великий і красивий, з горбочком. Саме такого бачив Петрик у книжці на малюнку, тільки в того бійця ще й вуса були. Якби вуса — точна копія дядька.

— Дядьку, а чого ви вуса не носите? Вам би так гарно було!

— Вуса? А для чого — я й так уже старий, а з ними й зовсім дідуганом стану. У нас один у взводі був вусань. То з ним знаєш, яка пригода сталася...— Дядько раптом насторожився і підняв угору пальця, тихо, мовляв, не ворушись.

Як не прислухався Петрик, нічого не міг вчути, окрім якогось легкого шарудіння. То ж миші, мабуть, у сінях бешкетують без кота. Шарудіння переросло в човгання, клацнула клямка. Петрик

скочив на припічок, звідти на долівку. Здається, мати повернулася з поля.

Але двері розчахнулися, а в них ніхто не увіходив. Хлопчик стиха підійшов до темного провалля сіней і боязко відсахнувся. Там бовваніла незграбна постать, схожа на опудало. Петрик позадкував до печі.

— Там,— прошепотів, показуючи пальцем на двері,— там німець!..

Можна вважати, що те геройське, про яке так гарно оповідав дядько, впритул наблизилося до племінника. Але та війна вже минула, залишивши на дядьках свої позначки і зарубки, а на грудях срібло й золото нагород. Петрик знав іншу війну, і вона поверталася до нього беззбройним, немічним і все ж страшним ворогом.

Воїни, які билися з німцями на фронті, мали в руках зброю і ставали проти озброєного ворога. Сила долала силу, зброя зброю. А в їхньому селі, в яке вкотилася війна нічним гуркотом мотоциклів, зброю у руках мали тільки німці. У жінок, дітей не було чим боронитися, окрім прокльонів.

Прокльони на голови песиголовців! О, їх Петрик чув немало на своєму недовгому віку.

Була у нього зброя. Петрик хотів одного разу поцупити в сонного гітлерівця пістолет. Але мати помітила, дала такого лупня, наче він хтозна-як завинив. А він би засів з пістолетом на печі і не давав би ображати нікого. Мати тоді перелякалася. Недавно німці носилися по селу на мотоциклах і горлали, і стріляли, а потім повісили якогось дядька біля сільради. Дійшов слух, що неподалік від села хтось на трасі підірвав міст.

Давно це було. Петрику вже й не віриться часом, що все те не сон. Правда, є ще повалені будівлі, до багатьох хлопців не повернулися батьки. І стоїть у сінях опудалом живий німець. Петрик і мертвих їх багато бачив.

Коли наші наступали, німці причаїлися біля траси, у глибоких рівчаках поховалися. Майже цілий день коло села ревло і гупало, татакали кулемети. А надвечір у фашистів духу не стало, і вони відступили в село. Люди тоді почали ховатися хто в льох, а хто на хутір, поближче до лісу. Мати повела Петрика до тітки Устими, в якої був просторий погріб, наче землянка. Там і сиділи та тряслися.

Перед смерком почало затихати, постріли лунали все рідше і нарешті зовсім стихли.

Вилізли і вже були вільні. Село наче вимерло. В теплому лагідному надвечір'ї тихо горіло кілька хат, шугаючи до неба бездимним вогнем. Аж ось біля пожеж почали з'являтися люди, намагалися рятувати майно. Будівлі рятувати було пізно — палахкотіли не тільки стріхи, а й зруби. Довго тієї ночі слався над селом запах горілого, проникав через двері, вікна, забивав подих.

Фашисти валялися біля траси, як дрова з перекинутого воза. Там, де їх засипали, тепер нічого не росте, ніяка тобі трава. Голе місце, наче лисина. Тільки, кажуть, вогники вночі блимають, як оті свічечки.

А тут, дивись, ходить ще один, топче не свої стежки. Звідки він узявся, чи не встав із якоїсь могили? Увесь чорний, оброслий сивим волоссям, голова загорнута в стару жіночу хустку, на тілі якесь дрантя, з лівого черевика стирчить брудний великий палець.

Казали, наче був у полоні, відбився від гурту. Десь обморозився, ледь не околів. Приблукав до їхнього села навесні, ходить від хати до хати, простягає руку і мовчить. Памороки йому забило чи що? Бо вже хоч по-своєму та міг би сказати слово. І взагалі, чи не в Сірка очей позичив — прошакувати в тих, кого ще недавно вішав і стріляв?

Дивним був цей німий німець. Ніхто не знав, чим і як він харчувався, бо люд, злютілий од війни і згоднілий сам, не вельми щедрився на милостиню. Хіба кине хтось якусь шкоринку... Спав де попало: біля скирти чи за хлівом чиїм.

Боялися його зразу. Ходить по селу не чоловік, а якась примара.

Петрик знічено стояв біля прочинених сінешних дверей. Двоє голодних очей всліпилися на хлопчика. Чого він витріщився? Може, в нього теж залишився синок і жде — виглядає батька, а його німка джергоче з ним по-своєму, втішає, каже, жди, повернеться скоро, привезе тобі цукерок? Не ліз би, куди його не просять, то сидів би оце біля своїх, а не тинявся по світах жебраком.

Німець не зводив очей з Петрика, і в сивій щетині застрягла сльозина.

— Ну, чого ти рюмсаєш? — зовсім не вороже сказав хлопчик, і йому стало не по собі. Понишпорив по кишенях, знайшов десять копійок. Мати дала, казала, пряник собі купиш.

Простягнув монетку німцю:

— На, купиш собі пряник...

Німець повернувся, грюкнуло дверима. За вікном майнула зсутулена тінь...

ОБРІЇ ТВОЇХ ЗАХОПЛЕНЬ

ОРЛЯТА ВЧАТЬСЯ ЛІТАТИ

Літак на великій швидкості зробив різкий розворот й атакував противника. Переворот через крило, заходження у хвіст, удар!..

— Продовжуємо атаку,— наказав механіку пілот Георгій Савенко.

І знову літак набирає швидкість, рве повітря. Нарешті, немов шлейф диму, затріпотіла паперова стрічка.

Гучними оплесками нагородили глядачі один із найцікавіших двобоїв на республіканських змаганнях з авіамодельного спорту, де дружний екіпаж школярів міста Каховки отримав перемогу.

Додому Георгій повертався чемпіоном республіки. І першими його зустріли Ігор Івченко, Мишко Стародубець, Юрко Гупалюк та інші авіамоделісти клубу юних техніків.

Жителі району Світлово міста Каховки давно вже звикли бачити на вулицях хлоп'ят з яскравими кольоровими моделями в руках.

— Наші орлята! — з гордістю говорять вони.

Своїми руками хлопчики побудували складні моделі, оживили їх, примусили піднятися в небо.

Здається, недавно познайомилися Георгій з Ігорем, а скільки в них тепер спільного. Разом ділять успіхи й невдачі. Спочатку були паперові літаки, найпростіші планери. Потім навчилися робити за схемою фюзеляжі, заготовляти кромки й лонжерони.

І тоді керівник гуртка — робітник заводу залізобетонних виробів — Володимир Васильович Яранкін сказав:

— Ну, що ж, Ігоре, настав час, берись за кордову модель з мотором!

Півроку майстрував авіамодель «Як-12Р». Нелегка ця справа! Адже для того, щоб мікролітак злетів у повітря, спершу слід зробити точні схематичні розрахунки, робоче креслення, а вже тоді братися за виготовлення моделі. А скільки витримки, терпіння треба було мати, щоб навчитися керувати нею! «Розбив шість моделей, — з гіркотою зізнається хлопчик, — поки навчився виконувати комплекс фігур вищого пілотажу». І от нарешті довгожданий чемпіонат, радісна, бажана перемога. Шестикласник Каховської середньої школи № 4 Ігор Івченко здобув звання чемпіона з кордових моделей!

Тепер він мріє побудувати копію літака «МІГ-3». Це військовий літак-винищувач. Креслення його бачив у журналі «Моделіст-конструктор» і з того часу це прагнення не полишає його. Знає, що попереду чекають труднощі, адже майбутня авіамодель повинна автоматично змінювати швидкість, сама сідати, коли закінчиться пальне...

З найпростіших схематичних і контурних моделей починав і Вадим Петров. Точність, швидкість, охайність у роботі помітно виділяють його серед товаришів. За рік він встиг побудувати два літаки, що керуються по радіо, і одну таймерну модель.

— Захоплення авіамоделізмом потребує знань, — каже Вадим. — Все, чого вчать мене вчителі, втілюється в життя за конструкторським столом. Спробуй-но запустити вередливий двигун внутрішнього згоряння без добрих знань з хімії. Чи полакувати модель, якщо ти не знаєш, як «поставиться» метал до нітрофарби? Без знання основних законів механіки теж нічого не вийде. Проте на уроках фізики можеш говорити про ці ж закони з повним знанням справи.

А от четвертокласник Мишко Ярославцев — з 4-ї школи прийшов до клубу нещодавно. З заздрістю дивиться на своїх старших товаришів, які вміють добре креслити, чудово знають математику, оволоділи радіосправою.

— Скільки мені ще треба вчитися! — зітхає Мишко.

— Так, успішне навчання — неодмінна умова для всіх бажаючих відвідувати гурток, — говорить Володимир Васильович.

— Я теж добре вчуся, — відповідає Мишко. — Коли ж я братиму участь у змаганнях?

— Незабаром, — заспокоює Володимир Васильович. — Тільки спочатку доведеться здати іспити. Перевіримо, чи добре вивчив всі типи моделей, чи орієнтуєшся у деталях літака. Адже надалі тобі доведеться вивчати закони аеродинаміки і матеріалознавства.

І Мишко наполегливо вчиться у школі, допомагає старшим товаришам виготовляти деталі. Береться будувати власну авіамодель.

Радістю для авіамоделістів стало відкриття кордодрому. Якось Володимир Васильович зібрав хлоп'ят і сказав:

— А чому б нам не побудувати свій кордодром? Роботи ви не боїтесь, сили є, бажання теж. І наші шефи-робітники заводу обов'язково допоможуть!

— Згодні! — в один голос відповіли піонери.

Обговоривши планування кордодрому зі старшими товаришами-комсомольцями, склавши план його побудови, школярі взялися до роботи. Після уроків поспішали на будівельний майданчик, рівняли грунт, носили пісок, бетон.

І от настав день, коли над кордодромом замайорів червоний прапор! Радістю світилися очі хлопчиків, коли було зачитано вітальні телеграми Генерального конструктора О. К. Антонова та Героя Радянського Союзу, льотчика-космонавта В. М. Жолобова.

— А що, як кожного року ми будемо провадити змагання з авіамодельного спорту на приз «Легендарна тачанка»?— запропонував Георгій.

Небо... В нього злетіти мріє кожен, але підкоряється воно лише тим, хто вміє перетворювати свої мрії на реальність. В бажанні цих мрійників підкорити небо вже сьогодні виявляється неспокійний характер, вимальовується майбутня професія. Велике починається з малого. Перша модель, перша перемога, побудований власними руками кордодром...

У юних каховчан попереду велика дорога в небо.

А. ЧАБАНІВСЬКА.

ПОХІД «СКАРБИ ПРИРОДИ»

ЦАРІВНА КВІТІВ

Чарівна окраса наших лісів і дібров — конвалія. Її ніжно-пахучі білі дзвіночки втілюють у собі радощі весни. Вона є однією з улюблених ранніх квіток. Їй присвятили поетичні рядки Михайло Лермонтов, Леся Українка, Олександр Купрін.

«Царівною квітів я визнаю конвалію,— писав Петро Ілліч Чайковський,— до неї в мене якесь неймовірне обожнювання». А скільки казок, легенд, повір'їв та міфів складено про цю невелику квітку!

Українська ботанічна назва — «конвалія звичайна» походить від латинської наукової назви «конвалярія маяліс», яку можна перекласти так: «лілія долин, травнева». На Україні її ще називають: ванник, гладиш, дьондюраг, заячі вуха, кашка, конвалія запашна, купина, кукоричка, ладичка, ландиш, любка, маївка, свічарник, чемериця лугова, шестка.

Багато з цих назв пояснити не важко, знаючи де, коли, як росте, цвіте та плодоносить конвалія.

Конвалія звичайна — багаторічна трав'яниста рослина з родини лілійних. Росте конвалія на родючих грунтах у широколистих та мішаних лісах, по чагарникових заростях, по вибалках, на лісових схилах, у заплавах річок. Поширена майже по всій республіці, крім степового Півдня та карпатського високогір'я.

З довгого, розгалуженого повзучого кореневища весною пробиваються бруньки, де потім утворяться два, рідше три ланцетних листки. Великий розмір їх зумовлений тим, що для нормального розвитку рослини в затінку необхідно багато сонячного проміння. Але не кожна брунька викине квіткову стрілку. Бруньки першого та другого року є тільки ростковими. І лише з бруньок третього року проростає зелена квіткова стрілка з кулястими пуп'янками. Квіти, зібрані в сніжно-білі дзвіночки, своїм приємним ароматом приваблюють бджіл та джмелів, які й опилюють рослину. Коли конвалія перецвіте, з'являться зелені круглі плоди, що, достигаючи, стають червоними. Восени соковиті ягоди охоче поїдають лісові птахи і переносять насіння на далекі відстані.

Кожна окрема рослинка на певній галявині зв'язана кореневищем з іншими, що ростуть поблизу. Тому гніздо конвалій на галявині становить одну велику сім'ю.

Конвалія — цінна лікарська рослина. Ліки, виготовлені з неї, поліпшують діяльність серця та кровообіг, діють як загальний заспокійливий засіб.

Збирають квіти й траву в період цвітіння, тобто в травні — червні. Стебла зрізують ножами або серпами, залишаючи в гніздах частину рослин.

Великої шкоди запасам цієї цінної лікарської рослини завдають ті, хто зриває і квіти, і її листя. При цьому дуже ушкоджується кореневище і може загинути вся сім'я конвалій. А деякі «любителі природи» саме так «заготовляють» цю дорогоцінну квітку.

Юні друзі природи! Бережіть красуню-конвалію! Пильнуйте, щоб її не винищували у лісах.

А. ЗУБАР.

Дмитро СОЛОДКИЙ

Малюнки Ю. ГУРІНА.

ПРОГАДАВ

Учитель фізики Сергійку
Заслужено поставив трійку.
Хлопчина ледве не співа:
— Тепер не буду тижнів два
У книжку навіть заглядати —
Не стануть знов мене питати...
Але Сергійко прогадав:
Ще раз учитель запитав.
Тик-мик... В щоденнику Сергійка
З'явилась двійка.

ПРОЗРІННЯ

Через вулицю якось раненько
Перевів він бабусю стареньку.
В стінгазеті про це написали—
Очі хлопчика радість кресали.
Похвалили у класі на зборах —
Бадьорішим він був із бадьорих.
Це хлопчині сподобалось так,
Що він гордо ходив, мов гусак,
Та ось дні, місяці промайнули,
Всі про вчинок «геройський»
забули.
І образливо стало хлопчині,
На душі дуже прикро йому,
Що вже ним не пишаються нині,
Зрозуміти ж не може, чому?
Пояснили пихатому друзі:
Заспокоївсь на давній заслузі.

ХВОРІ

— Чому це ти не був учора
в школі?
— Боліла голова,— сказав
Микола.
— А ти, Петрусю?
— Та... живіт болів,—
Учителеві відповів.
— А що у тебе трапилось,
Євгене?
— Болів страшенно зуб весь
день у мене.
— А як же ви, такі всі троє
хворі,
Ганяли м'яч — я бачив сам! —
надворі?

В. Ященко готується взяти нову висоту.

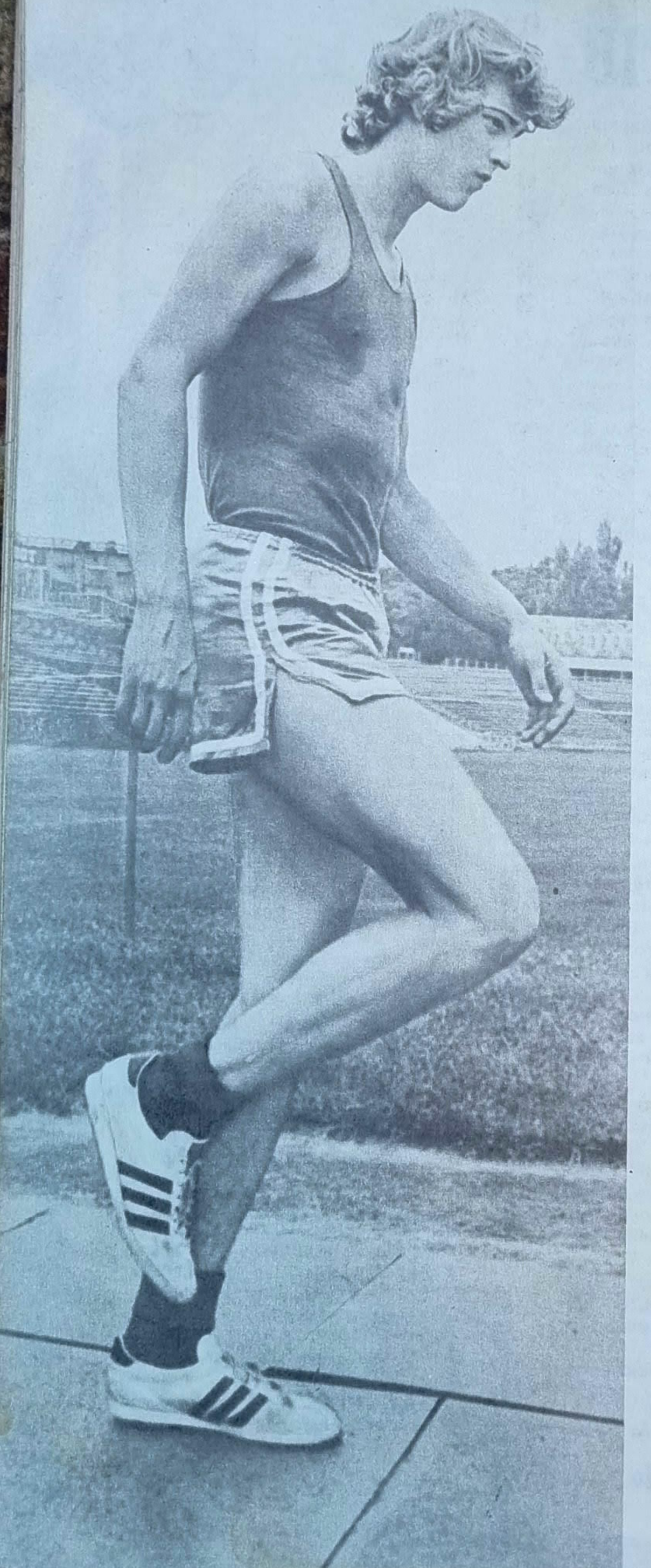

Володимир ЯЩЕНКО:

БОРОТЬБА

РОЗПОВІДАЮТЬ ЧЕМПІОНИ

Минулий рік порадував любителів спорту багатьма світовими рекордами: у плаванні, у швидкісному бігові на ковзанах, у легкій та важкій атлетиці. Високу майстерність показали гандболістки та футболісти, майстри фігурного катання та біатлону. Але кращим спортсменом минулого року одностайно було визнано запорізького студента Володимира Ященка, який встановив новий світовий рекорд зі стрибків у висоту, подолавши планку на позначці 233 сантиметри.

У списку світових рекордсменів зі стрибків у висоту були прізвища лише американських атлетів. Двадцять років тому ленінградський студент Юрій Степанов першим серед радянських висотників домагається світового рекорду: 216 см. Та незабаром американець Джон Томас долає висоту в 222 сантиметри. 1960 року в боротьбу вступає Валерій Брумель. Протягом трьох років він шість разів ставив світовий рекорд. Його останній результат 228 сантиметрів тримався вісім років! Потім американець Річард Фосбюрі винайшов новий спосіб, при якому атлет долає висоту, перебуваючи спиною до планки. Дуайт Стоунз досконало опанував новий спосіб і довів світовий рекорд до небувалої висоти — 232 сантиметри.

— Цьому рекордові судилося довге життя, — передрікали спеціалісти, — поб'є його або сам Стоунз, або хтось із його співвітчизників.

Тренери з багатьох країн погодилися з такою думкою. На легкоатлетичному горизонті не було стрибуна, здатного піднятися вище за Стоунза. Так тривало до 4 липня 1977 року, поки не злетів над планкою 18-річний запорожець Володимир Ященко.

Сьогодні, звертаючись до вас, друзі, світовий рекордсмен розповідає про свій шлях до перемоги, дає поради стрибунам-початківцям.

— Спорт я полюбив давно. На шкільних змаганнях, ще в четвертому класі, я подолав 140-сантиметрову висоту. І тоді під керівництвом тренера Василя Івановича Телегіна почав займатися легкою атлетикою по-справжньому. Кожен новий сантиметр висоти давався з великими труднощами.

Для того, щоб виграти поєдинок з планкою, подолати висоту, треба бути сильним, швидким, вольовим, одне слово, різнобічним атлетом. Тому мені доводиться виконувати десятки різних вправ, які на перший погляд зі стрибками у висоту нічого спільного не мають: грати в гандбол, баскетбол,

ПОЧИНАЄТЬСЯ ПІД ПЛАНКОЮ

водне поло. Чимало часу на тренуваннях відводиться і психологічній підготовці. Василь Іванович навчив мене настроюватися на стрибок, не боятися висоти, вірити в свої сили. Після будь-яких змагань ми ретельно аналізували кожен крок, на тренуваннях шукали помилки, намагалися закріпити успіхи. Два роки тому кращі стрибуни готувалися до Олімпійських ігор в Монреалі, а я брав участь у Всесоюзній спартакіаді школярів, що відбувалася у Львові. Стрибнув тоді на 221 см і побив юнацький рекорд Валерія Брумеля, що протримався шістнадцять років.

— Починаємо готуватися до нової олімпіади, московської,— сказав мені Василь Іванович.— Треба повернути золоту олімпійську медаль в нашу країну. І світовий рекорд також.

Таку високу мету поставив перед собою не лише я, а й інші радянські стрибуни: Андрєєв, Григор'єв, Бєлков, Молотилов, Сенюков. Тренувався я напружено, вперто шліфуючи стиль «перекат», що його багато стрибунів вважали застарілим. Ми з Василем Івановичем давно вирішили не копіювати техніку кращих висотників, а шукати своє, нове. І планка, з якою я мав багаторічну суперечку, підіймалася все вище й вище.

В липні минулого року зарахували мене в команду на матч СРСР—США з легкої атлетики. Змагання відбувалися в американському місті Річмонді. Боротьба розгорнулась дуже гостра. Американські глядачі люблять стрибки у висоту, вважаючи їх своїм національним видом спорту, добре розуміються на них. Вони гаряче підтримували своїх атлетів, але американські стрибуни зійшли на висоті 213 сантиметрів. Далі я стрибав сам. 218, 221... 227, 231 — це вже рекорд Європи. Судді встановлюють планку на позначці 233 сантиметри. На стадіоні всі завмерли. Розбіг я зробив чітко, чисто пройшов над планкою і м'яко приземлився на поролон. Є! Рекорд знову став радянським. Важко передати словами радість, яку відчував я і всі мої товариші по команді.

Потім довелося витримати атаки журналістів, котрі закидали мене десятками запитань. В школі я сумлінно вивчав англійську мову і з представниками преси говорив вільно. Один з них довго не вірив, що мені лише вісімнадцять років, і пояснив: за всю історію стрибків у висоту не було випадку, щоб рекорд встановив такий молодий і нікому не відомий стрибун.

У спорті перемогти чи встановити рекорд важко, та утримати перемогу чи рекорд ще важче. Вперто тренується, щоб повернути собі славу найсильнішого, американець Стоунз, сподівається побити рекорд польський атлет, олімпійський чемпіон Вшола і сильний стрибун з НДР Байльшмідт, канадець Джой, котрий встановив узимку світовий рекорд для залів. Список цей можна продовжити. Та радянські висотники не збираються поступатися завойованими позиціями. Завзято і наполегливо готуємося ми до олімпіади в Москві. Хочемо порадувати любителів спорту.

В березні на IX зимовому чемпіонаті Європи з легкої атлетики в Мілані планка для мене була встановлена на висоті 235 сантиметрів. Цю висоту я взяв. Отже, є новий світовий рекорд для закритих приміщень!

Скоро настане літо, пора найбільш напружених тренувань для легкоатлетів. Стрибки у висоту не лише цікавий, захоплюючий вид легкої атлетики. Вони входять в комплекс ГПО, до програми піонерського чотириборства і змагань «Старти надій», в яких беруть участь мільйони дітей. Користуючись можливістю, хочу дати кілька порад, які, безумовно, допоможуть вам опанувати техніку стрибків у висоту, впевнено скласти норми комплексу ГПО і успішно брати участь у змаганнях.

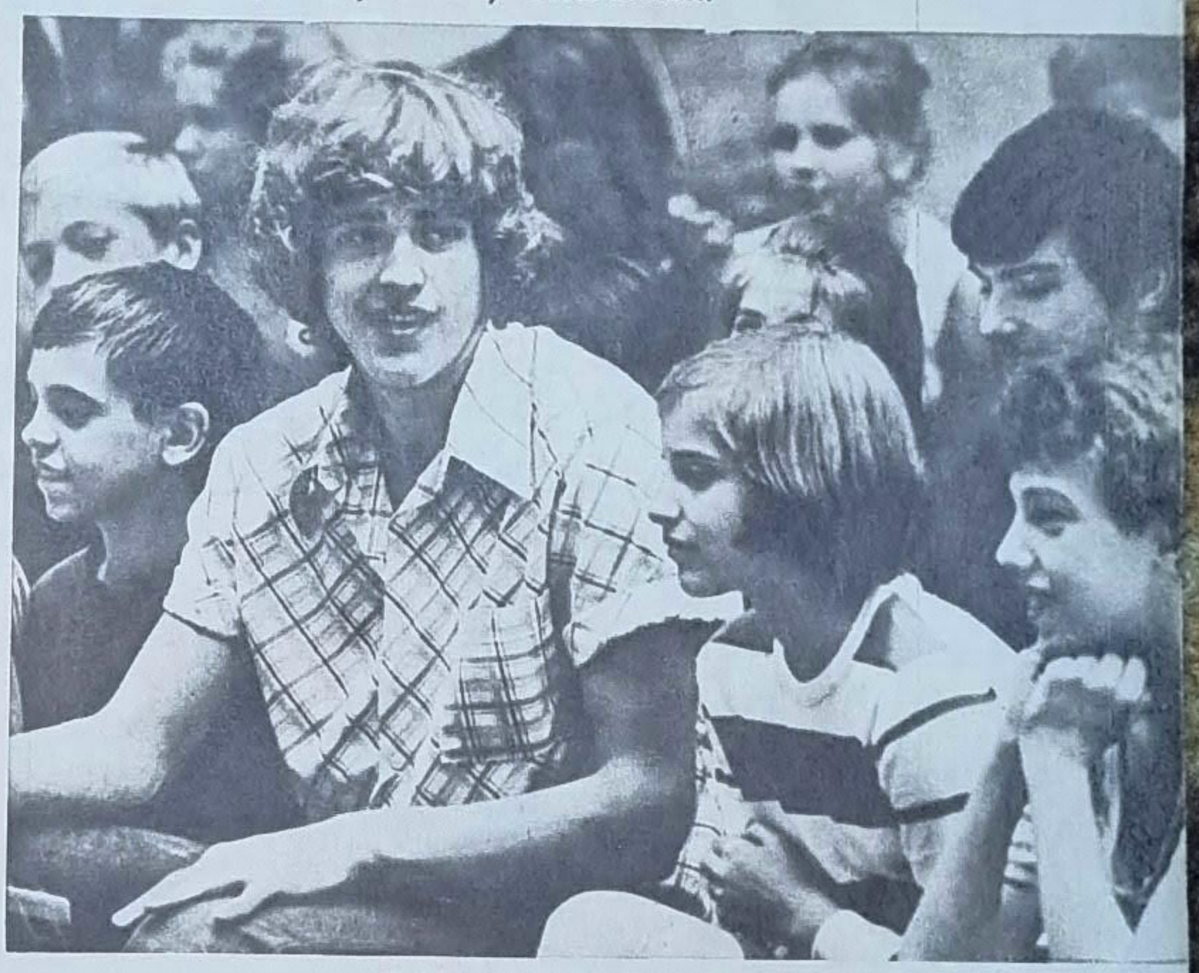

Світовий рекордсмен серед піонерів.

Найбільш простий і легко засвоюваний спосіб «переступання». Починайте його розучувати, стрибаючи з місця. Підійдіть до планки, встановленої на висоті 40 сантиметрів, станьте до неї боком, щоб поштовхова нога була зовні. Змахніть лівою ногою і руками вгору, відштовхніться всією ступнею і приземліться за планкою в ямі. Намагайтеся стрибати вгору, а не в довжину, стежте, щоб місце відштовхування і приземлення були якнайближче.

Добре засвоївши стрибок з місця, починайте розучувати з розбігу. Спершу три кроки, потім чотири і так поступово доведіть розбіг до 7—9 кроків, проробляючи його під кутом 30—45 градусів до планки. Тулуб під час польоту нахиляйте вперед. Не поспішайте одразу високо підіймати планку, спершу добре опануйте техніку стрибка з розбігу.

В ранкову гімнастику обов'язково включіть вправи зі скакалкою, щоб зміцнити м'язи ніг, і силові— для розвитку плечового пояса. Це допоможе вам додатково подолати ще 5—10 сантиметрів, більш успішно виступити на змаганнях.

Шахову секцію
консультує
гросмейстер
І. В. ПЛАТОНОВ.

ЗАВДАННЯ № 5

ХТО ШВИДШЕ?

Відомо, що електронні машини непогано грають у шахи. Чим менше фігур і пішаків на дошці, тим краще для робота. Адже він не думає, а обчислює. Менше бойових одиниць — менше й варіантів, з яких треба обрати найкращий. І вже зовсім жартома електронний шахіст розправляється з задачами, де треба дати мат за невелику кількість ходів. Ось цю задачу робот розв'язує за п'ять хвилин. Мат за три ходи.

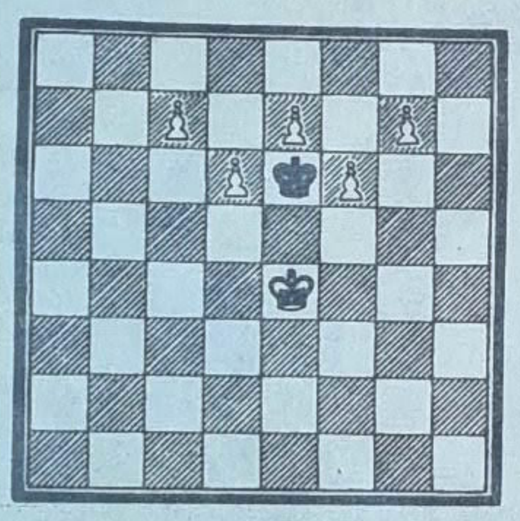

Спробуй позмагатися з машиною. Якщо програєш, не засмучуйся. Адже на те й конструюють ці чудеса науки і техніки, щоб вони обчислювали за хвилину те, що найдосвідченіший математик не підрахує і за годину.

А ця задача взагалі тільки з першого погляду легка.

ПЕРЕВІР СВОЮ ВІДПОВІДЬ

В «Піонерії» № 3 було опубліковано конкурсні завдання № 2 і № 3. Автор другого — львів'янин А. Севастьянов. Цю задачу розв'язує хід 1. Ке2! Його привабливість полягає у варіанті 1... Крf3 2. О-Ох!

Задачу № 3 склав швед П. Тернгрен. Розв'язок — 1. Фс4!

З ВИСЛОВЛЮВАНЬ ЧЕМПІОНІВ СВІТУ

Олександр Альохін — найяскравіший талант у шаховому світі, що як ніхто здобув багато красивих перемог. Перемігши в 1927 році легендарного Капабланку, потім двічі — Боголюбова, а в 1937 році взявши реванш у Ейве після дворічної перерви, він так до кінця життя й залишався непереможеним. Ось кілька його висловлювань:

— Одна риса визначає шахову силу: незворушна увага, яка під час партії повинна абсолютно ізолювати гравця від усього навколишнього світу.

— Я вважаю необхідним для успіху три фактори. По-перше, розуміння своєї сили і слабкості; по-друге, точне уявлення про силу і слабкості суперника; по-третє, більш висока мета, ніж хвилинне задоволення, що ставить шахову гру в ряд інших мистецтв.

— Для мене шахи не гра, а мистецтво. І кожен обдарований шахіст не лише має право, а й повинен вважати себе артистом.

— Через шахи я виховав свій характер. Шахи насамперед навчають бути об'єктивним. У них можна стати майстром, лише усвідомивши свої помилки й недоліки.

ЗМІСТ

До тебе звертається ветеран Ленінського комсомолу. Нас покликало небо війни. О. Г. Молодчий 2
Загони на Марші. Листи юнкорів 4
Голоси братерства. Вірші білоруських поетів 6
Медальйон. Н. Дорожинська 7
Спосіб життя — радянський. Синам іти далі. Б. Кравченко 8
Палац радості, щастя, чудес. Фоторепортаж О. Зеленецького 10
Подвиг. Випуск № 21. Нічний пошук. Ю. Голобородько 12
Літературний конкурс «Мій рідний край, моя земля». Вірші дітей 14
Твій лист читає письменник. Крила художнього твору. Є. Гуцало 15
Священні місця рідної Вітчизни. Пам'яті вічний вогонь 16
Служба у них така... В. Кобись, О. Ляховський 17
Вірші П. Біби 19
Задумайся про себе. Закінчення повісті М. Фролової 20
Щирий друг і порадник. (Юні читачі відповідають на редакційну анкету) 23
На вулиці буде порядок. В. Лучанець . . 24
Чужа тінь. Оповідання П. Федотюка . 26
Орлята вчаться літати. А. Чабанівська . . 28
Похід «Скарби природи». Царівна квітів. А. Зубар 29
Вірші Д. Солодкого 29
Розповідають чемпіони. Боротьба починається під планкою. В. Ященко. 30

На 1-й сторінці обкладинки фото

Г. УГРИНОВИЧА.

Макет журналу Д. ЗАРУБИ.

Головний редактор
СИНГАЇВСЬКИЙ М. Ф.

Редакційна колегія:

ВАСИЛЕНКО А. П.,
БИЧКО В. В.,
ВСЕХСВЯТСЬКИЙ С. К.,
ГУБАРЕЦЬ В. В.
(відповідальний секретар),
ДРИГУС І. П.,
ЗБАНАЦЬКИЙ Ю. О.,
КАЧАН А. Л.
(зав. відділом),
КОМПАНЕЦЬ М. І.,
ПАНЧ П. Й.,
СОРОКІНА Д. О.,
СТЕЛЬМАХ М. П.,
ТКАЧ Д. В.

Художній редактор БАЛАНДЮК М. В.
Технічний редактор КЛОКОВА С. М.
Коректор КОВТУН Н. Ю.

Рукописи та ілюстрації не повертаються.

БФ 34 259. Здано до набору 16. 03. 1978 р. Підписано до друку 18. IV. 1978 р. Формат 60×90 1/8. Умовн. друк. арк. 4. Обл. вид. арк. 5,7. Тираж 231 000. Зам. 01224. Ціна 15 коп.

Адреса редакції: 252601. Київ-МСП, Пушкінська, 28. Телефони: 25-40-06, 24-33-76, 24-03-13.

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», Київ-47, Брест-Литовський проспект, 94.

«Пионерия» — ордена «Знак Почёта» ежемесячный журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина (на украинском языке). Ордена «Знак Почёта» издательство ЦК ЛКСМУ «Молодь».
Адрес редакции: 252601, Киев-ГСП, Пушкинская, 28.
Ордена Ленина комбинат печати издательства «Радянська Україна», Киев-47, Брест-Литовский проспект, 94. Формат 60×90 1/8. Усл.-печ. л. 4. Уч.-изд. л. 5,7. Тираж 231000. Цена 15 коп.

Клуб „ЧВ"

ТАЄМНИЦЯ ОДНОГО ЧУДИСЬКА

Пригода п'ята. В БОЛОТЯНІЙ КРАЇНІ

Малюнки А. ВАСИЛЕНКА.

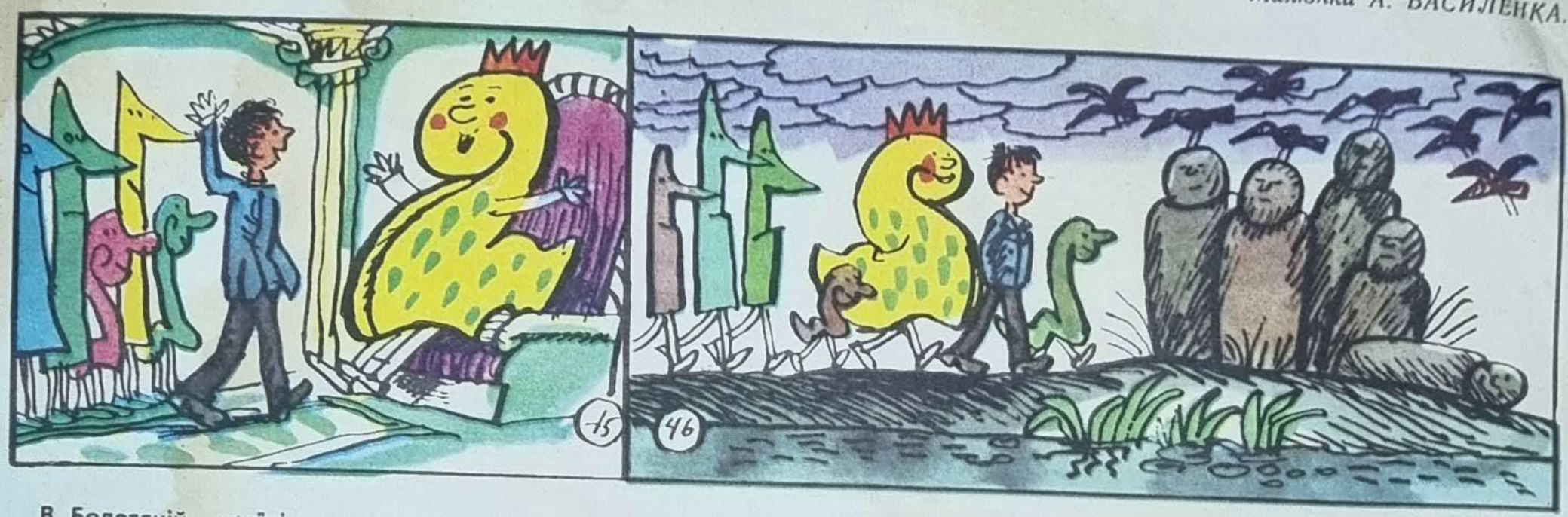

В Болотяній країні, куди взяв курс дивовижний літак з невтомними мандрівниками, відбувалася урочиста церемонія: двієчника Максима, викраденого з класу потворою, як рідного вітала її величність Королева.

Потім вона показувала гостеві свої володіння. Звідусіль тягло болотом, пліснявою.

На березі річки хлопець звернув увагу на якісь скульптури...

— Це пам'ятники старовини? — поцікавився він.

— Ні, то справа моїх рук! — з гордістю сказала Королева. — Колоди неотесані! Під час дощів у нас часто прориває греблю. Це велике лихо, згодом ми і тебе попросимо загатити греблю.

— А де ви берете для цього матеріал? — запитав Максимко.

— Тобі, Максимку, треба більше відпочивати, спати, нічого не робити! — порадила Королева.

Одиниці повели хлопчика до кімнати, де стояли ліжка з сонними дітьми.

— Лягай! Спи! Поменше рухайся! І ти обов'язково дізнаєшся, чим ми гатимо греблю.

Одиниці вийшли з кімнати.

— Так от де вони беруть колоди неотесані для своєї греблі! — здогадався хлопчик. — Це ж вони нами греблю гатять!

Максимко став будити дітей:

— Двієчники! Прокиньтесь! Інакше станете колодами неотесаними!

Та підняти дітей йому не вдалося. Одиниці увірвались до кімнати і скрутили Максимкові руки...

(Далі буде).

СТОЯТЬ НА КОРДОНІ РАДЯНСЬКІ СИНИ

Музика
Віталія ТАЛОВИРІ.

Слова
Миколи ТОМЕНКА.

Щоб спали спокійно
Мільйони людей,
Вдивляються зірко
Крізь темінь ночей
Сини Батьківщини,
Відважні сини,
Готові Вітчизну
Відстоять вони!

Приспів:

В дозорі стоять день і ніч на кордоні
Солдати, що світ бережуть од війни.
Тримаючи прапор, наш прапор червоний,
Забродам пройти не дозволять вони!

І ми, піонери,
Як старші брати,
Учитися будем
Свій край берегти.

Ніхто нас ніколи
В житті не здола,
Бо рідна Вітчизна
Нам сили дала.

Приспів...

Ми знаєм немало
Відважних орлят,
І гідними будем
Радянських солдат!
Бо наші кордони —
То наша земля.
Могутність Вітчизни
Нас всіх окриля!

Приспів...

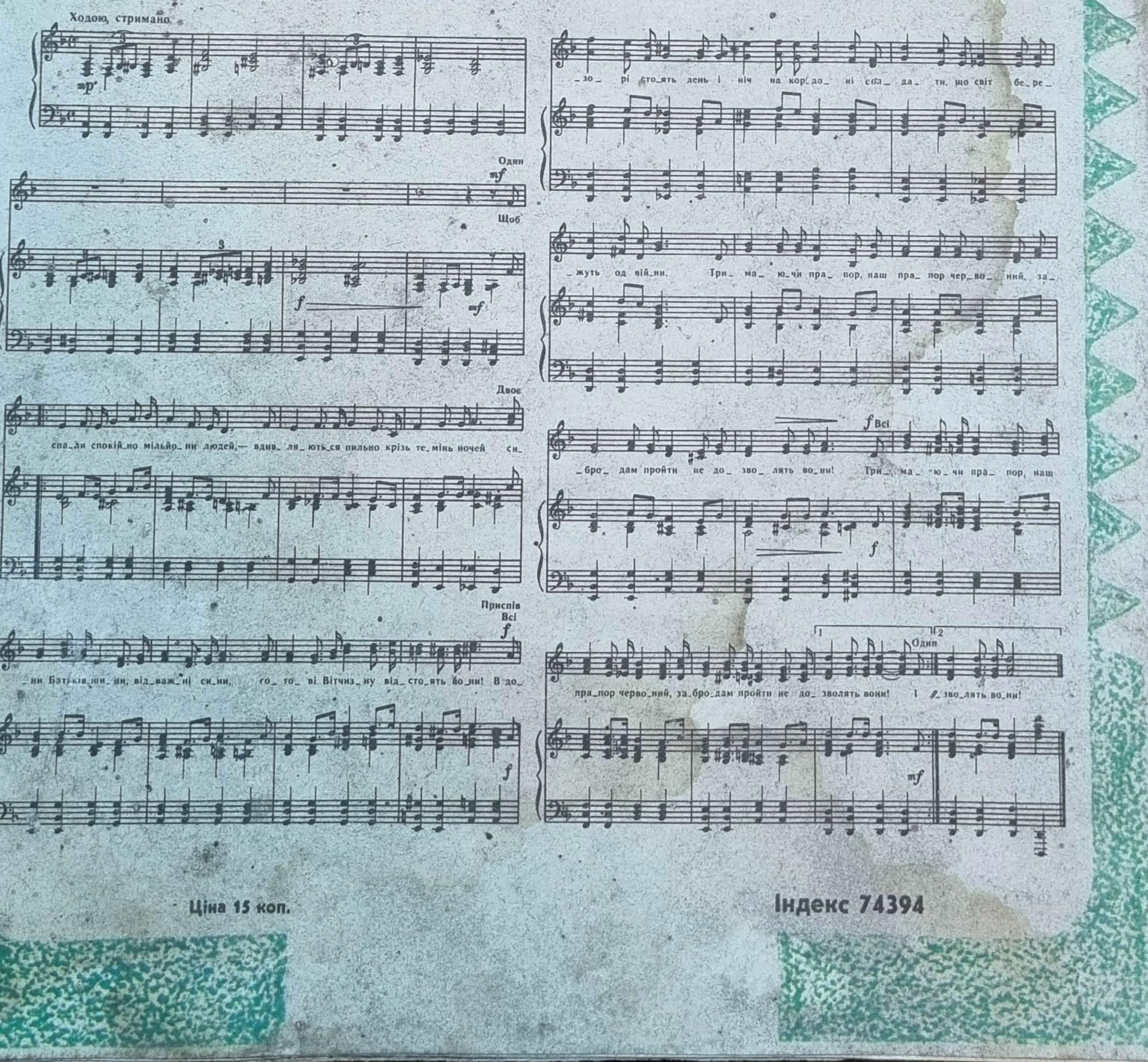

Ціна 15 коп.

Індекс 74394